

34

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

RUDOLF DAUMANN

Mauki

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

RUDOLF DAUMANN

BOŞIMANUL MAUKI

Traducere din limba germană
de Ovid Riureanu şi Simona Herda

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
34

O VESTE BUNĂ PENTRU CITITORII NOŞTRI

„...COLECŢIA DV. NE PLACE, DAR ŞI MAI MULT NE-AR PLACEA DACA AR APAREA MAI DES..."

Nenumărate scrisori ale cititorilor ne-au exprimat acest deziderat. Ca răspuns la sugestiile şi dorinţele publicului, începind de la 1 martie 1957, fasciculele colecţiei noastre vor apărea la fiecare zece zile, la 1, 10 şi 20 ale lunii.

Din motive tehnice, textul de pe ultima pagină a copertei n-a mai putut fi schimbat. Rugăm pe cititori să facă singuri cuvenita rectificare.

★

LUCRARI CARE VOR APAREA IN COLECŢIA „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"

Nr. 35-36 — „PITICII IN ŢARA LUI GULIVER",
povestire satirico-fantastică de ŞTEFAN TITA

Nr. 37-38-39-40-41-42 — „PE URMELE ZIMBRULUI",
roman istoric de VICTOR EFTIMIU

Nr. 43 — „ATOL FAKAOFO",
nuvelă de I. EFREMOV (traducere din limba rusă)

BOŞIMANUL MAUKI

de RUDOLF DAUMANN

Micul boşiman[1] cu pielea galbenă de la ferma de oi caracul ce se afla la marginea marelui deşert Kalahari, la răsărit de Rietfontein, *şi aparţinea burului Krişansen, se numea Ma-uski-ksi.*

Dar care africand[2] ar fi putut să pronunţe corect un cuvînt boşiman, cu plescăiturile şi şuierăturile sale ciudate? Lui Ma-uski-ksi i se spunea pur şi simplu „Mauki" şi chiar trufaşii hereri[3] şi veselii hotentoţi din serviciul burului[4] Krişansen îi porunceau: „Mauki, vino încoace! Mauki, du-te acolo!".

Cu cinci ani în urmă, cînd era încă un copil, Mauki fusese alungat din ţara Kaukau[5] de seceta cea mare, atunci cînd se veştejiseră şi dispăruseră pînă şi pepenii deşertului — atît de rezistenţi la uscăciune.

În marşul spre sud, numai el supravieţuise din mica hoardă. Ceilalţi pieriseră toţi de o sete groaznică, înainte să ajungă în valea rîului Epukiro.

Pitter Krişansen îl găsise pe tînărul Mauki pradă febrei şi delirului, la marginea lacului, care în timpul cel lung al uscăciunii se transformase într-o mocirlă neînsemnată.

La început, burul cel lung voi să-l alunge cu cravaşa, dar îi veni o idee mai bună. Înşfăcă piciul slăbănog, îl sui pe şaua boului de călărie, îl duse în ţarcul vitelor de la ferma sa şi porunci bucătăresei care se îngrijea de servitorime, o hotentotă bătrînă cu numele cucernic de Maria Magdalena:

— Pune-l să răzuie cazanele şi dă-i să bea apă cu tărîţe de care nu mai au nevoie oile. Vrei să-i coci o turtă?! Uite, Maria Magdalena, din făina ta poţi să-i faci cîte vrei. Cum s-o pune pe picioare, trimite-l să-l ajute pe bătrînul Rietboy la turma cea nouă de oi caracul.

---

[1] Boşimani — popor care trăieşte în tufişurile de la marginea pustiului Kalahari, în Africa sud-vestică. Un boşiman măsoară în înălţime cel mult 1,45 m.

[2] Africanzi — albii născuţi în Africa, îndeosebi cei ce se trag din buri.

[3] Hereri — buni crescători de vite, sînt un trib al cafrilor africani.

[4] Buri — coloniştii din Ţările de Jos veniţi în Africa în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea.

[5] Kaukau — ţară în partea nord-răsăriteană a Africii sud-vestice.

Şi în locuinţa lui de la fermă, burul luă un caiet subţire şi scrise cu litere mîzgălite: anexa nr. 1 la contractul de muncă nr. 169, încheiat între crescătorul de oi caracul Pitter Krişansen, stăpînul fermei Epukiro-Est, din protectoratul Beciuana[1], şi boşimanul... Numele îl lăsă nescris.

Pe prima pagină a registrului de salarii înregistră: hrană, găzduire şi ajutor medical pe 65 de zile a cîte 5 şilingi pe zi, adică în total 16 lire şi 5 şilingi, după valuta Uniunii Sud-Africane; îmbrăcăminte furnizată, şi anume..

De asemenea, găsise de cuviinţă să-i pună în socoteală piciului înfometat, fără să poată deocamdată stabili suma, nişte pantaloni vechi de călărie, o hăinuţă de bumbac sfîrtecată şi două cuverturi de lînă zdrenţuite. I se spusese băiatului că în orice caz, înainte de a hoinări iarăşi prin lume, va trebui să lucreze pentru cel puţin 50 de lire sterline.

Bineînţeles, exploatarea silnică a indigenilor era interzisă în protectoratul Beciuana. O lege a coroanei stabilea obligativitatea contractelor de muncă scrise şi ţinerea unei evidenţe exacte în registrele de salarii. Inspectorii cu problemele muncii aveau dreptul să controleze toate acestea. Burului Pitter Krişansen, nici unul nu putuse să-i impute vreo abatere. Iată împrejurările în care Mauki intrase în slujba lui.

Creşterea oilor caracul în sud-estul Africii era o adevărată loterie. Oamenilor de acolo le lipsea experienţa îndelungată pe care o au în creşterea acestor liniştite şi gingaşe oi, cu coada groasă, uzbecii şi crescătorii de caracul ai republicilor din Asia meridională ale marii Uniuni Sovietice.

Pe proprietarii buri şi germani ai turmelor de caracul nu-i interesa decît să obţină cît mai multe persiane[2]. Ei se dau în vînt după blana mieilor de o zi cu lîna încreţită foarte fin. Din ea se obţin, după o oarecare prelucrare, cele mai preţioase persiane. Comerţul de blănuri valorifică foarte mult blana mieilor caracul fătaţi timpuriu. Fireşte, era interzis să li se forţeze naşterea cu lovituri sau prin călcarea cu piciorul. Dar oare pentru ce exista otrava de secară măluroasă[3]? O injecţie în vinele blîndului animal şi, după douăzeci şi patru de ore, puteau fi întinse la uscat pe scîndură cele mai elegante pielicele.

Desigur, adeseori animalul se prăpădea de febra laptelui sau de vreo infecţie. Se înţelege că atunci vinovat era ciobanul, întotdeauna acuzat că s-a îngrijit prea puţin de oaia suferindă, atît de preţioasă. Uzbecii îi lasă mamei cel puţin un miel cînd produc persiane. Dar crescătorii de caracul de la marginea marelui pustiu african Kalahari văd în creşterea mieilor o risipă de energie. Pe cale artificială ei silesc oile să fete de două ori pe an. Şi dacă dau greş, vina o poartă în mod vădit numai trîntorii cu pielea neagră sau galbenă — hererii, hotentoţii şi boşimanii — fiindcă nu se conformează obligaţiilor ce decurg din contractul de muncă, bogat în paragrafe.

---

[1] Beciuana — ţară în Uniunea Sud-Africană, cu capitala la Mafeking.

[2] Persiane — blănurile fine de miel negru din Uzbekistan (N. tr.).

[3] Ergotină (N. tr.).

In caz de îndărătnicie, baas-ul, adică stăpînul fermei, era îndreptățit să-și constrîngă muncitorii la îndeplinirea obligațiilor contractuale, aplicîndu-le o ușoară corecție corporală.

Burul Pitter Krișansen nu era un stăpîn fioros. Ca nu cumva servitorimea să-și piardă capacitatea de muncă, el nu folosea ciomagul în mod exagerat. Dar gîrbaciul îl lăsa să joace cu ușurință pe spinarea slugilor sale. Mauki avea să cînte în curînd un cîntec în această privință.

Cînd birul febra și sfîrșeala și putu iarăși să se țină singur pe picioarele lui uscate, Mauki își exprimă, cu multe plescăituri și gesturi ciudate, recunoștința față de bătrîna bucătăreasă hotentotă, promițîndu-i că-i va aduce pielea unei vipere, plină de grăunțe de aur din pustiul cel mare. Da, în Lutyahau, adică în inima țării veșnic uscate, acolo unde umblă numai boșimanii cei mai curajoși, se află grăunțele galbene. Mauki cunoștea văgăunile din munții Ngam-Ngam, unde se găsea metalul ciudat din care nu s-ar putea ciocăni nici măcar o sulă pentru găuritul pielei tăbăcite.

Ceea ce hotentota nu înțelegea, Mauki desena cu o bucată de cretă roșie pe lespezile de piatră netede ce se aflau din belșug în iarba uscată a platoului. Și bătrîna Maria Magdalena rîdea de parcă i s-ar fi povestit ultimul eveniment scandalos din Rietfontein. Ea nu lua toate acestea drept bune. Boșimanii au o închipuire vie. Cînd, în dimineața următoare, ieși de sub coviltirul reformat al căruței ce-o apăra de amarnicul frig al nopții, Mauki nu mai era nicăieri.

Pornise iarăși într-o mare călătorie prin țara Kaukau și deșertul Kalahari.

Baas Krișansen se făcu roșu cînd află că Mauki dispăruse. Nu-l socotise atît de restabilit pe băiatul cu pielea galbenă. Altfel l-ar fi silit de mult să-și îndeplinească noile obligații de muncă. Nu, să nu puie șaua pe boul de călărie. Astăzi putea s-o pună pe cal. Doi vînători hereri aduseră, legați de curele lungi, cîinii cu picioare înalte — cîini polițiști englezești — ii puseră să miroasă pledurile zdrențuite pe care dormise fugarul și apoi începu urmărirea lui Mauki.

Boșimanul mergea liniștit.

Cînd soarele amiezii strălucea pe colinele de lut împietrit, de un galben orbitor, de pe malul de răsărit al rîului Epukiro, urmăritorii văzură un punct negru tîrîndu-se în vale.

— Acolo-i zdrențărosul! gîfîi baas Krișansen și își șterse de pe frunte picăturile de sudoare ca mărgăritarele.

— Dezleagă cîinii, Okahula! Dar să nu le luați botnițele. Mauki mă costă prea mult. Dacă-i sfîșie gîtlejul cu dinții... ce mă fac cu cele 50 de lire sterline ale mele? De sus, văzură cum cîinii asmuțiți se micșorau ca niște linii cenușii... douăsprezece linii cenușii care se aranjau ca un ornament bizar în jurul punctului gros și negru din mijlocul lor.

Baas Krișansen călărea liniștit în josul colinei. Cei doi vînători hereri alergau înainte rîzînd.

Astfel îl găsiră pe Mauki, care sta ghemuit pe călcîile și se rostogolea în nisipul fin ori de cîte ori cîinii săreau asupra lui,

parcă jucîndu-se. Deşi ţinea in mînă un relevei tare de lemn cu ghimpi, nu cuteza să-l ridice împotriva ciinilor zburdalnici ai stăpinului. Stînjenit, se lăsa mereu răsturnat de animalele asmuţite, care-şi infigeau ghearele in carnea lui. Ca să le liniştească, spunea mereu:

— Tsec, tsec... ciali!

Mai multe cuvinte nu găsi Mauki nici cind baas Krişansen pintecosul bur, reproşindu-i păcatele, făcu să-i joace pe spate gîrbaciul mlădios, dar tare ca piatra.

— Stricare de contract, păduchiosule! Zece ani inchisoare in lanţuri pentru furt de notorietate publică. (Şi gîrbaciul rupse din fundul pantalonilor zdrenţuiţi un nou triunghi). Am să te invăţ eu să respecţi legile autorităţii şi ale lui dumnezeu, gunoierule! Haide, iute, înapoi la fermă... sau iau botniţele ciinilor!

Mauki inţelegea prea puţin din vorba domnilor albi. Cu toate acestea apucă drumul indicat de gîrbaci piţigăindu-se:

— Tsec... tsec... ciali! Mergea in sus pe valea rîului Epukiro, clătinîndu-se din cînd in cind in dogoarea sclipitoare a după-amiezii. In sfirşit, frint de oboseală, se prăbuşi lingă cazanele pline de funingine ale Mariei Magdalena.

A doua zi, Mauki află că pentru el nu mai era posibilă nici o hoinăreală prin draga lui ţară Kaukau sau prin marele deşert Kalahari, atîta timp cit nu şi-a achitat datoriile către baas Pitter Krişansen de la ferma Epukiro-Est.

Rietboy, bătrînul owamb[1], fu chemat, şi de braţul lui tremurător a fost ferecată cătuşa care l-a legat cu un lanţ de oţel de piciorul stîng al tînărului boşiman, pentru ca acesta să înveţe toate secretele experimentatului crescător de oi.

Stăteau legaţi împreună de mai bine de un an, cind Rietboy inchise pentru totdeauna ochii săi stinşi şi obosiţi. Două zile cără Mauki cu spinarea lui îngustă trupul descompus al bătrînului, pînă cind fu, in sfirşit, eliberat, inaintea fermei, de lanţuri şi de mort. Din acest moment, i se aduse la cunoştinţă de două ori pe an cite zile şi săptămîni mai trebuie să lucreze ca să se achite de marea datorie pe care o avea la baas Krişansen.

Dat fiind, pe de o parte, destoinicia şi credinţa cu care ingrijea turma de oi caracul, iar pe de altă parte meşteşugurile contabiliceşti ale pintecosului bur, Mauki n-ar fi trebuit să-şi recapete niciodată libertatea. Rietboy îngrijise 20 de oi şi 5 berbeci; acum se făcuseră 110. Totuşi, baasul nu se gîndea deloc să-i dea sirguinciosului boşiman un om ca să-l ajute. Din vreme în vreme, atunci cînd scotea mai multe pieilcele persiane decit se aştepta chiar fermierul, ii dăruia ca premiu un corn de vacă cu tabac de tras pe nări. Dar mai ades juca pe spinarea lui gîrbaciul, pus in funcţiune ori de cite ori vreuna dintre preţioasele oi pierea din pricina pretinsei metode ştiinţifice a naşterii timpurii.

Lui Mauki, Maria Magdalena, care ar fi avut părul alb ca zăpada dacă i s-ar fi dat timp să şi-l spele de fum, îi vindeca rănile cu buruieni fierte şi cu plasturi de nămol şi îi dădea curaj. Intre timp, băieţandrul ajunsese un bărbat.

Rămăsese mic de statură, costeliv, cu muşchii şi vinele acoperite

---

[1] Owambi — trib de negri.

de o piele galben-brună, cornoasă. In jurul gurii şi bărbiei, îi crescuseră smocuri de barbă. Părul îi era des, creţ, zbîrlit, împrăştiat peste fruntea joasă parcă spre toate punctele cardinale. Picioarele le avea in formă de X, cu talpile lor cornoase putea să fugă repede cind îl striga stăpinul sau cind vreo oaie îşi anunţa, cu behăituri jalnice, ora fătatului.

— Cu boşimanul ăsta, parcă bunul dumnezeu s-a exersat inainte de a-l face pe om! îşi dădu o dată cu părerea baas Krişansen într-una din orele sale consacrate gindirii, după ce închisese biblia cea veche a familiei — singura lectură care se găsea în ferma Epukiro-Est, in afară de catalogul caracul, de cărţile despre creşterea oilor şi unele reviste lunare ilustrate. Acestea rămăseseră de la ultima vizită a celor trei fii ai burului, care invăţau la Pretoria, Capetown şi chiar la Oxford (dacă ne referim la cel mai tinăr). Studiau dracul ştie ce: istoria pămintului, medicina veterinară, iar unul dintre ei urma să devină avocat ca să-şi poată cîştiga lirele sterline ca judecător al coroanei sau şi mai bine ca avocat iscusit la Mafeking ori Livingstone.

Era prin 1945. Cel de-al doilea război mondial fusese cîştigat, dar legile rasiste ale nemţilor rămăseseră în vigoare. În Africa de Sud se aflau sub oblăduirea dreptului excepţional toţi oamenii de culoare, fie ei indieni, basuţi, cafri, boşimani, hotentoţi, matabeli, gricvaşi sau zuluşi... Nu lipsea decit ca şi evreii din Johannesburg să fie aruncaţi în aceeaşi oală, după cum cereau mulţi care cugetau întocmai baasului de la ferma Epukiro-Est.

Baştinaşii nu aveau voie să depună ca martori împotriva unui alb nici atunci cînd era vorba de o crimă capitală. La nevoie, cind ar fi fost totuşi necesară audierea unui martor de culoare, acest lucru nu-l putea decide decit cel mai înalt judecător al coroanei. Astfel, miile de cazuri ce se prezentau n-ar fi ajuns toate la judecată nici in anul 2000. Posesiunea de pămînt exista pentru cei de culoare numai cu anumite rezerve. Cei care nu aveau pămînt propriu trebuia să dovedească în fiecare trimestru comisarului districtual îndeplinirea obligaţiilor de muncă. Pe baas Krişansen aveau de ce să-l bucure legile oamenilor albi.

Cind dogoarea devenea de nesuportat, cind ultimele firicele de iarbă care creşteau printre lespezile de ardezie şi bulgării de lut din valea rîului Epukiro incepeau să se usuce, iar ciobanii trebuia să sfărîme cu securile pepenii deşertului pentru a potoli foamea flămîndelor caracul, baasul — aubaas, marele stăpîn, cum îi ziceau linguşitorii — îi invita pe Mauki şi pe celelalte ajutoare ale sale la fermă, fireşte, intotdeauna unul cîte unul, intrucit in perioada aceasta grea turmele aveau nevoie de o ingrijire cu totul deosebită. Aşezat într-un balansoar sub un salcîm verde, impodobit cu lumini multicolore şi globuri strălucitoare, pîntecosul fermier avea in dreapta sifonul ţinut la gheaţă, iar în stînga o sticlă de whisky. Îşi turna whisky intr-un potir făcut din tulpina unei plante, adăuga puţin sifon şi da amestecul pe git trăncănind.

— Crăciunul, Mauki! Un Crăciun vesel... Ah, tu n-ai idee ce este Crăciunul. Pruncul Isus în iesle.., în grajdul din Bethleem, Mauki, şi îngerii care cîntau. E adevărat asta, găgăuţă. Desigur că tu nu poţi să-ţi inchipui cum este...

Şi apoi începea să răcnească un cîntec din sud-est.

— Tia, Mauki! Hai să facem socoteala! Trebuie să fie or-

dine. Tu ai primit... Şi citea dintr-un caiet albastru subţire, cu coperta din ce în ce mai destrămată. Hrană după rangul prim al contractului pentru 365 de zile a trei şilingi pe zi; apoi îmbrăcăminte, adăpost după rangul al doilea; mai departe ca avans şi rabat; în sfîrşit, pentru aranjarea numeroaselor tale vizite... totul este însemnat aici, Mauki... face în total 156 de lire sterline şi 10 pence... din care se scade: simbrie, premii, daruri, 106 lire sterline şi 10 şilingi... Rămîn în favoarea mea 50 de lire sterline. Despre celelalte fleacuri nici să nu mai vorbim; să le trecem la contul profit şi pierdere... Aşa...

După asemenea socoteli, Mauki rămînea în debit la baas Pitter Krişansen cu 250 de lire sterline, pentru care trebuia să dea o chitanţă lăsîndu-şi amprentele a două degete.

— Uite ştampiliera... Aşa-aşa, rostogoleşte domol de la dreapta spre stînga. Bravo, se vede bine urma degetelor! Mauki, dacă n-ai fi fost un băiat atît de cuminte, de mult te-aş fi alungat în pustiul Kalahari, acolo unde este cea mai mare uscăciune. Ai 250 de lire sterline datorii! Tinere, tinere, adică tocmai cît fac 40 de pieicuţe persiene din cele mai fine. Ei, şi acum să te cinstesc. Şi îi arăta în colţul camerei, lîngă o sticlă pîntecoasă un pahar de tablă turtit.

Şi în timp ce boşimanul răsturna rachiul în gîtlejul său uscat, baasul răcnea:

— O brad frumos, o brad frumos, cu cetina tot verde!... Hai, ieşi afară, Mauki, ai început să puţi... Tu nu eşti verde doar vara..., ci chiar şi iarna...

Şi din nou baasul începea să rîdă zgomotos, pentru că în ţara asta blestemată, de la marginea marelui deşert Kalahari, toate se petreceau pe de-a-ndoaselea: vara era iarnă, iar iarna cea mai dulce — vară. Zăpada nu cădea niciodată, chiar dacă în nopţile cele mai friguroase apa din lighean îngheţa pînă la fund. Şi brazii! A naibii chestie, brazii se vedeau doar pe ilustratele de Crăciun trimise cu prilejul sărbătorilor de nişte tineri distinşi împreună cu nişte domnişoare subţirele ca fusul. Dar oricum ar fi fost, se găsea şi aici la fermă un rachiu bun şi sifon rece... Şi lucrul cel mai de seamă: fermierul avea un cont important la Southern-Africa Bank din Capetown, filiala Rietfontein. Copiii la învăţătură în Pretoria, în oraşul de lîngă muntele Tafelberg şi în depărtatul şi ceţosul Oxford se vor bucura cînd vor primi cecurile pe care le trimite „bătrînul".

Maria Magdalena l-a întrebat pe Mauki, care se cam clătina pe picioare:

— Şi ce ţi-a dăruit de Crăciun baasul?

— Basamac! plescăi din limbă boşimanul. Trei pahare pline. Şi i-a cîntat lui Mauki un cîntec frumos!... Dar se posomorî deodată şi se aşeză pe vine, amărît de tot, lîngă cazanul cel mare cu mei.

— Însă datoriile au ajuns iarăşi mari. 5 degete ori 5 degete, ambele mîini lire sterline!

— Alte 50 de lire noi pe lîngă cele vechi! se aprinse bucătăreasa. Mauki, şi ţi-ai lăsat urma de la degete?!

El dădu necăjit din cap, în timp ce se legăna pe călcîie de la dreapta la stînga.

Maria Magdalena îl dojeni în gura mare:

— Mauki, tu boşiman prost! Baasul ar fi trebuit să-ţi dea în mînă 50 de bucăţi lucioase de aur pe cît de harnic ai fost şi pe cît de norocoasă a fost mîna ta în crescătorie. Baasul e un pungaş. Aşteaptă numai, cînd o veni călare la Epukiro domnul inspector, am să-i spun eu: cercetează registrul cu plata lui Mauki. Şi eu am să stau lîngă el şi am să-i spun: nu i s-au dat astea, Sir! Nu, n-a primit!... Şi tu ai să dai din cap, aşa... şi aşa...

El trebui să repete lecţia, deşi amîndoi ştiau prea bine că o asemenea zi a socotelilor nu va veni niciodată. Nici Maria Magdalena, de altfel ca toate slugile fermei, nu terminase niciodată cu datoriile la stăpînul din Epukiro-Est. Bătrîna aruncă cu mîna încă o bucată de seu de berbec în meiul care fierbea în clocote şi-i umplu după aceea lui Mauki întregul tin — vasul de tablă în patru colţuri, care altădată conţinuse trei galoane [1] de benzină. În registrul de salarii, acesta era trecut drept „vase noi de mîncare, cositorite... 5 şilingi şi 5 pence“, deşi costase plin de benzină la Rietfontein numai 4 şilingi.

★

În 1946, Pitter Krişansen avu o surpriză neplăcută. Într-o zi veni la ferma lui un bastard rahobothean [2] cu o mică turmă de oi caracul. Ca înfăţişare părea să fie alb, dar buza de jos prea răsfrîntă şi părul creţ îi trădau originea de culoare. Burul observă asta imediat, cînd omul înalt, uscăţiv intră la el şi se prezentă foarte manierat, după obiceiul africanzilor, rugîndu-l să binevoiască a-i permite să-şi adape oile şi boii în lacul de apă stătătoare de la fermă. Da, după mamă într-adevăr ar fi fost rahobothean, iar în ce priveşte tatăl, se spunea că acesta a fost neamţ sadea. Numele bastardului era Filip Eckendeel.

Ferma cea mică pe care o avea în Rahoboth o luase asupra sa un frate mai tînăr. El voia ca împreună cu numeroasa lui familie să-şi încerce norocul aici, la marginea pustiului Kalahari. Fiindcă luase parte la război şi luptase împotriva fasciştilor, la început la Sollum şi Benghasi, iar mai tîrziu în Sicilia şi în Italia, căpătase nişte păşuni în valea fluviului Lutyahau, ca unul lipsit de pămînt ce era. Într-acolo se îndreptau ei acum mînîndu-şi oile şi boii.

Krişansen arăta harta cu măsurătoarea, dar de necaz i se încreţi fruntea. Pînă acum se simţise stăpîn pe toate înălţimile şi văile ce se aflau la răsărit şi la sud de ferma Epukiro-Est. Cînd ploua îndeajuns, turmele sale nesfîrşite de oi cu coada groasă dispuneau de păşuni întinse şi în valea fluviului Lutyahau. Dar el nu putuse să-şi însuşească aceste ţinuturi, fiindcă el poseda deja 10.000 de acri [3], atît cît era prevăzut pentru o singură fermă. Îşi scărpină gînditor barba, netăiată de săptămîni de zile, şi zise cu compătimire:

— Omule, te duci drept în prăpastie. O dată la cinci ani, în cazul cel mai bun, aduce şi Lutyahau apă timp de vreo şase

---

[1] Galon — măsură de lichide în Anglia şi S.U.A.

[2] Bastarzi rahobotheni — poporul ieşit din amestecul burilor cu hotentoţii.

[3] Acru — măsură pentru pămînt care cuprinde ceva mai mult de 40 de ari.

zile. N-ar fi deloc înțelept să te stabilești acolo. Apă nu există la temelia pămîntului în valea aia uscată de văpaia infernală... Și apoi leii deșertului Kalahari! Le-ar servi o cină binevenită oile dumitale. Cum se poate să vă fi dat comisia regională a protectoratului Beciuana drept pămînt de colonizare un teren de nefolosit! Dacă vrei dumneata să asculți sfatul unui fermier cu experiență într-un ținut uscat, atunci întoarce-te din drum imediat. Sus, în țara Kaukau mai este pămînt liber.

— Dar prea scump pentru mine, răspunde rahobotheanul surizînd. De lei nu mi-e teamă. Am învățat să împușc al dracului de bine în războiul cel mare. Am plecat cu regimentul de voluntari Beciuana, am obținut cinstit drepturi depline de cetățean, în urma a două răni grave, și acum vreau și eu să-mi fac un rost pe aici cu zdreanța asta de pămînt... Il cunosc destul de bine. Acum vreo zece ani umblam pe acolo după aur. Se înțelege că n-am găsit nimic, dar am băgat de seamă în schimb că o crescătorie de oi caracul ar face treabă bună în valea lui Lutyahau. De asta ne aflăm acum aici, eu cu nevasta, cinci fii și doi veri cu nevestele lor!

— Deci n-are nici un rost sfatul meu! glăsui tare Pitter Krișansen. Veți avea în mine un vecin bun și dacă veți simți nevoia unui sprijin sau vor veni pentru voi timpuri grele, am să vă iau sub protecția mea. V-aș pofti cu plăcere să mai zăboviți la Epukiro, dar știu că timpul înseamnă bani pentru un tînăr colonist. Așadar, călătorie bună!

În zilele și săptăminile următoare, baas Pitter călărea adesea pe colinele dintre valea Epukiro și valea Lutyahau, spionîndu-și noii vecini cu un binoclu puternic. Era de nesuportat. Luna ianuarie fusese ploioasă, iar acum, în februarie, nu putea fi vorba deloc de secetă. Cerul își deschisese îndurător stăvilarele, și piraie zgomotoase clipoceau pe valea uscată altădată. Iarba înverzea pentru a doua oară și tufișurile pitice de mărăcini erau din nou împodobite cu frunze și flori.

Fuseseră trimiși ca iscoade vînători hereri. Aceștia aduseseră vestea că rahobothenii lucrau cu sîrguință la stăvilarele lor și se arătau tare pricepuți în ale vînătorii.

Hotărît lucru, noii coloniști aveau carne uscată pentru tot anul. Antilope de toate speciile, țapi zburdalnici și capre negre se aflau în număr destul de mare pînă departe în interiorul pustiului Kalahari. Atît de mult vînat se afla în ținutul acesta încît pînă și boșimanii, care hoinăreau în hoarde și n-aveau decît niște arme foarte primitive, se îngrășau mîncînd din belșugul de carne.

În ultimele zile ale lui februarie, fermierul Filip Eckendeel veni călare pe un bou la Pitter Krișansen, îi povesti ce progrese făcuse în construirea casei sale, se arătă foarte mulțumit de proprietatea lui și apoi îl rugă să-i dea vreo doi saci cu bulgări de sare. Din nebăgare de seamă își lăsase provizia în căruța fără coviltir. Ploaia o topise, și oile lipsite de sare dădeau semne de indispoziție. Cînd va vinde la Rietfontein pieile fiarelor vînate sau primele persiene, îi va restitui sarea în natură. De altfel, putea plăti pe loc prețul cuvenit.

Lui baas Pitter îi părea grozav de rău, dar el nu avea nevoie să le dea oilor sare, fiindcă pe pămînturile fermei sale erau destule locuri naturale cu sare.

— De altfel, continuă el gînditor, și pe valea lui Lutyahau se află stînci de sare. Cunoașteți colțul acela denumit pe hărți mormîntul boșimanului? In jos, dincolo de a treia vale uscată, sînt niște lespezi de lut cafeniu, care conțin sare pentru mii de caracule timp de sute de ani. Ce, adică cozile voastre groase nu sînt obișnuite să lingă din natură? Mă faci să rîd! Ca și oile mele, se vor învăța și ale voastre. Gospodăria prosperă numai prin economii, tinere! Doar așa poți ajunge la ceva!

După ce rahobotheanul plecă, baasul îl chemă pe Mauki, care tocmai venise la fermă, să ia bolovani de lins pentru oile sale.

— Cine e la caracule? Moș Kikudu? Păi el poate să facă două zile și munca ta. Nici o oaie nu va făta mai devreme de săptămîna viitoare. Du boul de povară în hambarul cel vechi al fermei. Să-ți dea Maria zece turte. Destulă mîncare pentru două zile. Astăzi trebuie să dai o goană pînă la mormîntul boșimanului din valea Lutyahau. Știi unde este? Bine. Restul o să-l auzi la hambar.

Pitter Krișansen înjura în gura mare cînd în sfîrșit Mauki sosi cu boul de povară, pe care îl prinsese la pășune.

— Pune șaua iute... pe spatele animalului... e bună și cea veche. Și leagă apoi amîndoi sacii deasupra. Peste ei pune pătura ca să nu se vadă nimic.

Boșimanul se uita gînditor la cei doi saci. De-a curmezișul pînzei de doc treceau trei dungi late, galbene și sclipitoare. Nu putea să citească literele negre și groase, dar ce însemna capul de mort cu oasele de la șold încrucișate, asta o știa și el. Și Mauki își aduse aminte: cu vreo trei sau patru ani în urmă, se apropiase de fermă, dinspre Kalahari, un cîrd de lăcuste fără aripi ce distrugeau pînă la rădăcină orice firicel de iarbă. Atunci s-au cărat niște saci la fel, cu dungi galbene, și au venit avioane care au presărat cîmpia dinaintea fermei cu făina cea fină din saci. Dar nu mureau numai lăcustele, ci și păsările care își aveau cuiburile pe acolo, țapii și antilopele. Ba pînă și șerpii și șopîrlele sprintene pieriseră ucise de otrava aia afurisită. Un an întreg n-a putut să fie mînată nici o turmă în zona asta a morții.

După ce se terminase campania împotriva lăcustelor, baasul aruncase sacii cu otrava diavolului în vechiul hambar. Krișansen punea totdeauna mîna pe ce nu-l costa nimic, și arsenicul calcaros îi fusese lăsat de bunăvoie, căci transportul înapoi costa mai mult decît valoarea lui. Și acum încărcase boul cel bătrîn cu praful care dă moartea!

— Grăbește-te! comandă baasul. Soarele apune în curînd și trebuie să pleci îndată ce s-a întunecat. Să nu pomenești nimănui despre treaba ta, altfel ai să cunoști gîrbaciul ca niciodată. Mergi toată noaptea și, înainte să se zvînte roua pe firele de iarbă, să presari făina pe pămîntul de la poalele mormîntului. Da, chiar în valea fluviului, acolo unde se află coastele de lut de un cafeniu deschis. De ce? Prostule, păi acolo s-au arătat din nou lăcustele, iar stăpînul cel nou al fermei m-a rugat să fac ceva ca să scape de ele. Nu, tu să nu-i spui nimic. Să fie o surpriză pentru el. Boul să nu-l duci jos, în vale. Poți să porți și singur sacii în spate... După ce-i golești, să mi-i aduci înapoi. Ai înțeles? Și... să nu lași urme...

Mauki nu dăduse din cap nici măcar o dată la explicațiile

atît de bogate în cuvinte ale stăpînului său. Iscoditor, căuta să se uite în ochii lui. Dar baasul se întoarse și privi peste umăr înapoi.

— Dă-i drumul, grăbește-te! Așteaptă în dosul hambarului pînă se întunecă și apoi ia-o pe potecă! Dacă merge totul bine, ai să primești ca răsplată un corn de tabac!

La lumina slabă a lunei, boșimanul găsi drumul spre peștera mormîntului, orientîndu-se de minune. Dar ca să mîne boul nu folosi țepușul, ci lăsă animalul să meargă în voie, agale.

Voia să se gîndească... Stăpînul a zis: împrăștie acolo... cel din Rahoboth nu știe nimic. Mînă oile acolo, bune oi caracul, frumoase caracule. Mănîncă iarbă, ling otrava... animale proaste, le place tot ce are gust de sare. Moare oaia mamă și berbecul, moare miel după miel... proaste... biete caracule,... bietul om cu copiii săi. Baas zice lăcuste... de unde, lăcuste sînt puține ca totdeauna. N-a luat niciodată otrava... de ce astăzi?

Ah, dacă ar fi putut să vorbească înaintea plecării cu înțeleapta Maria Magdalena! Dîrdîind, își înălță capul din umeri. Nu, nu era frigul nopții din ținutul pustiu, frigul venea dinăuntru, din inimă. Boșimanii numesc asta ger din burta rece! Vedea mereu înainte fața șireată a stăpînului și parcă îi auzea vocea răgușită: „Să nu lași nici o urmă“!

Și deodată Mauki știu ce are de făcut. Împinse boul înainte cu țepușul și merse mai repede. Cînd soarele se ridica deasupra întinderii nesfîrșite a deșertului Kalahari, el începu să coboare poteca stîncoasă și apoi merse încet pe lîngă lespezile de lut cafeniu de la „mormîntul boșimanului“. Lăsă animalul să se adape bine din Lutyahau și să pască liniștit, iar el se îndreptă spre ferma rahobotheanului. Către ora nouă, cînd apăru în susul fluviului turma de oi, se ghemui sub un mărăciniș înflorit și așteptă apropierea ei în liniște.

Eckendeel îl cunoștea pe harnicul boșiman. Îl văzuse de cîteva ori la locurile de pășunat și îl bucurase grija cu care acesta se ocupa de caraculele care îi fuseseră încredințate.

— Ce aduci, Mauki? îl întrebă el arătîndu-i boul încărcat care se culcase leneș în iarbă. A găsit burul între timp pietre de lins?

— Nu-i înăuntru nici o piatră de lins.

Și tînărul cu pielea cornoasă smulse învelitoarea de pe saci și arătă dungile galbene cu capul de mort amenințător. Baas spune sînt lăcuste la voi. Mauki a uitat unde. Tu, baas rahobothean, spune unde trebuie să fie împrăștiată făina rea?

Eckendeel citi „arsenic calcaros“ și se făcu palid sub pielea lui arsă de soare.

— Asta să împrăștii la noi? Nu cumva la mormîntul boșimanului?

— Da, da plescăi tînărul, care păru că-și amintește dintr-o dată. Da, chiar acolo, la pășunea de la lespezile de lut cafeniu. Presărat totul imediat dimineața. Prea tîrziu astăzi... mîine fac cînd roua e încă pe fire. Sau faci singur?

— Dă otrava încoace! vorbi rahobotheanul cu glasul răgușit. Și asta ți-a poruncit-o baasul tău, să împrăștii arsenicul calcaros peste pietrele de sare?

— Aici nu e sare de lins, aici numai pietre proaste de lut, dar iarba e bună. Caracul e animal prost, mănîncă făină otrăvită ca și

pietre de lins. Da, lăcusta moartă, țapul săritor mort, caracul mort... rea, rea, făină!

Rahobotheanul făcu verilor săi semn să vină și, furios, le spuse ceva. Mauki nici nu se mișcă, cînd ei ridicară sacii de pe șa și, tîrîndu-i la o parte, îi ascunseră sub o stîncă ce atîrna deasupra, îngrămădind deasupra lor un morman de lespezi de piatră.

Eckendeel scotoci în buzunarul de la șaua boului său, scoase o pungă plină cu tutun, adăugă la aceasta pipa cu capătul frumos pictat, aprinzătoarea și le puse pe toate în mîna lui Mauki.

— Mauki, tu ne-ai fost totdeauna prieten bun. Să lași un stăpîn așa de rău cum e cel de la Epukiro și să vii la noi.

Boșimanul își scutură capul stufos.

— Nu pot să vin baas rahobothean. Mauki are atît de multe datorii la baas Krișansen. Cinci ori cinci, toate degetele lire sterline. Mereu să lucrezi și mereu datorii tot mai multe... Proastă viață pentru Mauki!

— Cinci ori cinci toate degetele... sînt tocmai 250 de lire sterline! Uite cum își înșală pungașul pîntecos cei mai buni muncitori!

— Noi toți avem datorii. Mereu trebuie să rămînem la baas în Epukiro-Est. Cine fuge îl prinde vînătorii hereri și cîinii și după aia gîrbaciul, mult-mult gîrbaci. Să nu mai șezi nici jos, nici culcat...!

Eckendeel îi întinse mîna.

— Mi-ai fost de mare ajutor. Tu ești un adevărat frate pentru oamenii din valea Lotyahau. Ai să spui adevărul în fața lui baas Krișansen și tot ce am vorbit aici cînd voi fi eu acolo?

Mauki dădu din cap.

— Vorbele mele nu au preț pentru omul alb. Să-i spui tu baasului meu toate. Vorbesc și eu apoi. Sigur, dacă e de față și polițaiul.

— Ești un băiat isteț. Așa o să facem. Atunci o să-ți șteargă datoriile și o să te elibereze. Duminica am să fiu la Epukiro-Est.

★

Dar vizita la Pitter Krișansen decurse cu totul altfel decît se așteptase Eckendeel. Cei doi polițiști călări ai gărzii de ocrotire a protectoratului Beciuana băuseră zdravăn din cel mai bun whisky de la Epukiro-Est și-l salutară pe rahobothean zgomotos de pe verandă.

— Ai avut de-a face cu un porc, Eckendeel! Ce idei infernale pot să aibă boșimanii ăștia, răzbunători. Blestematul de Mauki a șterpelit doi saci cu arsenic numai ca să otrăvească turma de caracul și aubaasul Krișansen s-a socotit așa de temeinic cu porcul de cîine că acum nu mai e în stare să răspundă la nici un interogatoriu.

Aruncîndu-se jos din șa, rahobotheanul scoase pușca din tocul ei de piele, o încărcă și urcă treptele.

— Sergent Miller, sergent Crosse, sînteți în serviciu sau la o cîrciumă? Unde este Pitter Krișansen? Unde e Mauki?

— Pitter a plecat să aducă o sticlă grozavă. Mauki își răcorește spatele și ce are mai scump la Maria Magdalena. Îl vom pune după aceea în lanțuri și-l vom lua cu noi la Rietfontein, pentru ca de acolo să-l ducem în marș spre Mafeking. Nu știu cum o să ajungă acolo. Pitter a avut o mînă așa de grea. Bineînțeles, dacă nu ne vom răzgîndi.

Faţa fermierului din valea Lutyahau se făcuse albă.

— Vreţi să spuneţi că justiţia s-a pronunţat fără să aşteptaţi declaraţia mea? Sînt rehobothean, şi cuvîntul meu are tot atîta greutate ca şi cele spuse de un alb. Îl acuz pe Pitter Krişansen...

— Dar bine, Eckendeel, îi spuse sergentul Crosse, dumneata, care ai luptat cu mine în bătălia de la Sollum, se poate să te porţi aşa? Ce dovezi ai?

— Doi saci cu arsenic calcaros.

— Pe care boşimanul i-a furat din hambarul cel vechi.

— Asta o spune Krişansen. Mauki declară că i s-a poruncit să presare otrava pe pămînt.

— N-are valoare pentru judecată! Un boşiman fără pămînt nu poate să declare împotriva unui alb, deoarece se presupune că are o înclinaţie înnăscută spre minciună şi necinste!

— Neruşinatule! Cinstea nenorocitului ăsta se înalţă pînă la cer în comparaţie cu cinstea lui Krişansen. Burul m-a minţit cînd mi-a vorbit despre sarea care se găseşte la mormîntul boşimanului şi cînd mi-a spus că nu are bolovani de lins?

— Cu atît poate greşi oricine, Eckendeel. Ce faci cu puşca? Lasă ţeava în jos. Dă-te la o parte!

Cu chiu cu vai, sergentul Miller izbuti să smulgă puşca cea grea a rahobotheanului. În uşa casei, nesigur pe picioarele sale, apăru proprietarul din Epukiro-Est. Din mîinile tremurătoare, două sticle îi căzură. Abia după ce văzu că poliţiştii izbutiseră să-l stăpînească pe vecinul furios, bîigui şi el:

— Îmi place, îmi place, să mă înfrunte aici pe pămîntul meu, cu puşca încărcată! Miller, Crosse, ăsta nu-i un atentat la viaţă... o încercare de omor?

Unul dintre poliţişti mormăi:

— Cea mai gravă tentativă; dacă răspunde altei tentative, scapă de urmărire. Măi, omule, Eckendeel, vino, aşază-te! Eşti înşelat!

Bastardul din valea Lutyahau se îneca de rîs.

— Krişansen, eşti socotit în toată regiunea, de la Rietfontein şi pînă la cascadele fluviului Zambezi, ca un om de nimic. Dar nu credeam să fii atît de beţivan şi desfrînat. Unde e Mauki?

— Ce te priveşte pe tine?

Aubaasul îşi recăpătase curajul văzîndu-se protejat de pumnii puternici ai poliţiştilor.

— Mauki e un muncitor cu contract în grija mea, nu e al altuia. Dacă voi, rahobothanii, vă gîndiţi numaidecît la amestecul vostru de sînge... Aoleu! răcni el fulgerat de o palmă. Aoleu! Blestematule. Arestaţi-l pe bastard.

— Nu curge sînge, mormăi sergentul Miller. Uite, sînt sătul pînă în gît de afacerea asta.

— Eckendeel, du-te acasă liniştit. Ordin, camarade! Iar dumneata, baas Krişansen, poţi să introduci la judecătoria coroanei o acţiune pentru insulte grave, dar fără să ne iei ca martori. Condamnat în toată regula! Palma a nimerit!

— Bine, plec. Dar nu fără Mauki! spuse hotărît rahobotheanul.

— Poţi să-l ai dacă-l eliberezi de datorii. Pune pe masă 250 de lire sterline aur şi-ţi predau contractul! răspunse dispreţuitor stăpînul din Epukiro-Est. Sau să-mi dai berbecul de rasă, cu picioarele lungi, pentru porcul ăsta de băiat!

— Ai să-l ai! Miller, Crosse, voi sînteţi martori. Pentru Mauki

și contractul său, îi dau domnului Pitter Krișansen berbecul de rasă, o adevărată minune neagră. Adu-l aici pe Mauki și niște hîrtie. Să scriem contractul. Dă-ți cuvîntul dumitale de onoare, baas. Mauki fu strigat, dar în verandă apăru Maria Magdalena ținînd în mînă o lingură de bucătărie, din care picura ceva.

— Cine-l cheamă pe Mauki? Baasul? Să-i fie rușine! L-a bătut atît de rău pe bietul băiat! Cînd au venit polițiștii călări, nici nu se mai putea ține pe picioare. Dacă acum baasul asmute pe urmele lui ciinii sau vînătorii, n-are să mai rămînă nimic din el. Și atunci am să otrăvesc toate vietățile pe care le voi intilni în cale. Amin!

Cînd bătrîna hotentotă spunea amin, asta însemna cel mai sfînt jurămînt.

La acestea, Krișansen răspunse:

— Păcat că-mi scapă berbecul de rasă! Totuși îl las pe boșiman să se ducă! Dar din contract nu-mi scapă!

Eckendeel băgă arma în husă, se aruncă în șa și zise:

— Îmi păstrez mai departe oferta, în cazul că Mauki își va căuta refugiul la mine!

Apoi plecă. Așteptă o săptămînă și mai bine, dar Mauki nu apărea.

★

Nenorocitul zăcea nu departe de ferma din valea fluviului Lutyahau, în peștera pictată de lîngă mormîntul boșimanului. Acolo, unde odinioară cei mai mari artiști ai poporului său zugrăviseră pe pereți scene de vînătoare, îl găsiră doi compatrioți, *gemînd de durere și clătinîndu-se* de *slăbiciune*.

Cînd focul anevoios făcut din rădăcini de ierburi, lumina zidurile, bolnavul vedea săgețile înfipte în lei, în antilope, capre negre și chiar elefanți, vedea boșimani mici de statură hăituind prin nori de praf animalele, pe care apoi la ucideau ca să se îndoape cu carnea lor și să termine vînătoarea cu un dans solemn.

Salvatorii lui, un boșiman bătrîn și fiul acestuia, îl îngrijeau, îi aduceau pepeni din deșert și semințe hrănitoare de iarbă, îi întindeau peste răni plasturi răcoritori, făcuți din trestie mestecată în dinți și flori pisate, scoteau din pămînt faguri dulci de miere și prindeau chiar din cînd în cînd presuri și pui de țapi. În schimb le dăduse voie să fumeze din pipa lui minunată cîtă vreme punga de tutun nu va fi goală.

După ce mîncau pe săturate, Mauki le vorbea despre munca pe care o făcuse, iar cei doi salvatori îi povesteau despre viața frumoasă și liberă din deșertul Kalahari. În Mauki se deșteptau amintiri din copilărie, din vremea cînd călătorea și el prin ținutul uscat de soare, însoțit de instrumentul cu ajutorul căruia găurea pămîntul ca să scoată apă, încălțat cu sandale de vînătoare, purtînd în mîini măciuci și tivgi. Era atunci propriul lui stăpîn și nu da socoteală decît stomacului său ghiorăitor și legilor simple ale hoardei de vînători.

— Merg cu voi, hotărî el. Nu mai vreau să fiu servitorul omului alb... Vreau să merg pe marele Lutyahau în jos pînă acolo unde se scurge în nisip... apoi la lacul Ntwewe, pe care plutesc bulgării de sare... *în munții Ngam-Ngam*. Cunoșteam altădată toate potecile... Și la marele fluviu Sollindu, o să ne stin-

gem în sfîrşit toată setea de care am suferit în viaţă. Nu, ţara Kaukau n-o să mă mai vadă. Acolo vin poliţiştii călări, îl pun în lanţuri pe Ma-usk-ksi şi-l duc la Epukiro-Est, la hainul baas Krişansen. Acum, ca şi voi, sînt liber.

Aprilie venise, şi în depărtatul sud al ţării era toamnă, cînd Mauki se furişă împreună cu tovarăşii săi pe lîngă ferma rahobotheanului în întunericul nopţii se simţea mai puternic ca niciodată, deşi cicatricele de pe spate îl mai ardeau. Cînd fiul bătrînului boşiman — pe care tatăl său îl striga Cea-cissko, cuvînt care înseamnă vînt de seară — îl îndemnă să fure măcar o oaie din ţarcul bastardului, Mauki se revoltă :

— Eşti un om rău ! Rahobotheanul mi-a dat mîna, mi-a mulţumit, mi-a dăruit pipa, tutunul, aprinzătoarea. În schimb, să-l furăm ? Nu ! Ce, nu mai avem tutun ? Dacă Mauki se duce să-l roage, primim imediat în dar o băşică de bou plină cu tutun şi două cornuri de taur cu pulbere de tabac. Sigur că da, jur... dar nu mai vreau să cerşesc şi pe deasupra să-i fur pe oamenii aceştia ? Nu !...

Merseră toată ziua hrănindu-se cu pepeni din deşert şi cu frunze groase de aloes, care potolesc foamea. Cînd se făcu seară, îşi săpară în nisip nişte gropi, le împrejmuiră cu mărăciniş şi se culcară istoviţi sub licărirea Crucii sudului [1].

Dimineaţa zăriră într-o vale laterală o antilopă bătrînă, cu coarne, care mesteca abătută frunza unei velvicii [2]. În limba cafră, acest animal, rezultat parcă din încrucişarea unei vite cornute cu calul, se numeşte gnu. La fel îi zic şi europenii. Africanzii l-au botezat însă vită sălbatică.

Mauki arătă cu mîna animalul greoi.

— Are carne multă. Haide să-l hăituim.

Bătrînul boşiman plescăi din limbă :

— Eşti atît de iute de picior ? Poţi să hăituieşti vînatul pînă-l oboseşti de tot şi-l faci să cadă la pămînt ?

— Voi fi şi eu al treilea bărbat ! hotărî Mauki. Animalul o să obosească. Haide, Ciaci o să înceapă... pînă la salcîmul din depărtare. De acolo, tu, prietene, o să-l goneşti pînă la capătul movilei cu lespezi. Acolo pîndesc eu, îl sperii şi-l fac să fugă înapoi pînă la salcîm. Şi Ciaci îl ia de la capăt.

Începu să-şi încătărămeze ciudatele sandale de vînătoare făcute din piele tare de ţap, astfel încît ghearele dinainte ale sandalelor să vină sub degetele de la picioare. În felul acesta, alergătorul se putea avînta cu uşurinţă şi, în acelaşi timp, arunca în spate un nor de praf, care înspăimînta animalul, făcîndu-l să fugă.

Tînărul boşiman se apropie de antilopă pînă la vreo 30 de metri. Cu mîna dreaptă aruncă mereu praf în aer. Hăituit, ierbivorul greoi o luă la goană în trap.

Cînd Mauki începu urmărirea, animalul încercă de mai multe ori să se aşeze jos. Poate că se îndopase prea mult şi voia să rumege. Dar tînărul nu putea să mînuiască măciuca grea ca ghiuleaua. Abia la amiază, cînd reluă hăituiala, se prăbuşi antilopa gnu şi nu mai apucă să se ridice. Boşimanul îi rupse picioarele

[1] Constelaţie în emisfera boreală.
[2] Plantă a pustiului Kalahari cu tulpina subterană şi frunzele lungi de doi metri întinse pe pămînt.

dinainte și grumazul. Cînd tovarășii săi fură mai aproape, Mauki spintecase deja animalul.

Clefăind cu poftă, se îndopară cu toții din rinichii plini de grăsime și lobii ațoși ai plămînilor. Apoi adormiră. Cînd se deșteptară, își făcură din piele șorțuri pe care le încărcară cu atîta carne cît putură să tîrască sub o stîncă unde își alcătuiră culcușul. Trei zile se desfătară cu grăsime și carne. Din piele tăiară niște curele lungi, pe care le uscară la soare, și cînd hrana se termină porniră din nou spre răsărit.

Lui Mauki îi plăcea mîncarea bună.

— Atîta carne n-aș fi căpătat nici în zece ani de la baas. Viața liberă, viață bună. O să vînăm mereu animale de astea. Animale proaste, dar frumoase.

In zilele următoare, însă, apărură numai țapi săritori, struți și antilope, pe care nu le puteau ucide fugărindu-le. Totuși, nici unul dintre călători nu suferea de foame. Fără întrerupere, ochii căutau împrejur și mîinile adunau tot ce putea să umfle stomacul.

La răsărit de valea fluviului Lutyahau, nu mai curgea nici o apă. Dar cu instrumentul anume făcut — o țeavă lungă de trestie — și cu filtrul din scoarță de copac, născocit după priceperea lor, boșimanii puteau să tragă din pămînt destul lichid că să-și potolească setea. Deși, de cele mai multe ori, apa avea gust de sodă și de sare, faptul acesta nu-i tulbura pe consumatori, așa cum nu-i supăra nici gustul amar al frunzelor cărnoase de aloes.

Inălțimile albastre ale munților Ngam-Ngam se vedeau din ce în ce mai aproape și într-o zi Mauki le propuse celorlalți să cerceteze și aceste coclauri. „Acolo sînt multe antilope cu coarne și mult aur în nisip. Cînd eram mic, un om alb a mers cu mine acolo. A luat multe grăunțe galbene... A fost apoi mușcat de o viperă. Vreau să caut mormîntul omului alb“.

Munții Ngam-Ngam se află la marginea zonei secetoase pe care o numim deșertul Kalahari și sînt acoperiți cu mărăciniș. Unele defileuri ascund păduri mici. Nici pînă astăzi, regiunea aceasta nu i-a ademenit pe albi să se stabilească atît de departe. Doar cînd și cînd, curajoși căutători de aur și vanadium sau întreprinzători cutreierălume cutează să pătrundă în aceste pustietăți. Vînătorii amatori de speciile ce trăiesc la înălțimi nu obțin permisiunea să-și practice sportul în munții Ngam-Ngam. După dorința administrației protectoratului, aici trebuia să se constituie un parc de animale sălbatice în care să-și găsească adăpostul speciile africane în curs de dispariție.

Boșimanii, cu metodele lor primitive de vînătoare, nu puteau pricinui însă nici o pagubă parcului de animale sălbatice. Mauki și tovarășii săi au mai ucis pe aici, pe colo cîte o antilopă gnu sau cîte o capră neagră ca să se hrănească cît timp au colindat peste dealuri și văi căutînd mormîntul omului alb.

Le lipsea însă și pregătirea, și răbdarea ca să spele de nisipul pîraielor fluturașii de aur sau să caute bucăți mai mari din prețiosul metal. Numai Mauki culegea ici și colo cîteva grăunțe galbene, dar acestea puteau să fie tot atît de bine pietriș de pucioasă ca și minereu de aur.

Aproape doi ani colindară cei trei boșimani prin munți. Uneori coborau la marele fluviu Soliindu, unde vînau peștii cu sulițele și beau apa cu atîta poftă de parcă ar fi fost vinul cel mai scump. De asemenea prindeau broaște țestoase și adunau scoici. Dar se retrăgeau repede cînd apăreau acolo vînători din tribul barotzi.

In munţi hrana e mai sărăcăcioasă, dar viaţa mai sigură, chiar dacă răcnetul detunător al leilor face uneori să tremure tufişurile de mimoze. Regele stepei găsea hrană suficientă printre animale, aşa că nu simţea nevoia să se apropie de cei trei oameni.

Intr-o seară, cind se ghemuiseră in jurul unui foc mic şi impingeau cu economie in flăcări crengile de mărăcine, una după alta, in timp ce ciosvirta de căprioară se frigea pe ţiglă sfiriind, tinărul Ciaci spuse cu un aer răutăcios:

— Cunosc un boşiman deştept care caută mereu mormintul omului alb. Se vede că e in lună; sau şi-a pierdut ochii din cap, poate că şi bate cimpii oleacă. M-am săturat de Ngam-Ngam. Plec in ţara Kaukau, ba incă şi mai departe, la Tsumeb. Acolo am să caut de lucru. Ciaci este acum puternic. Boşimanii sint căutaţi la minele de aramă. Acolo există şi femei drăguţe — Khoi-Khoin [1]. O să iau o femeie şi am să legăn copii...

Mauki se infurie:

— Ciaci. afurisită limbă mai ai! Ştiu unde este mormîntul omului alb. Dar de ce să căutăm sacul cu aur? Aici, in munţi, poţi trăi frumos o viaţă liberă. Aici ai totdeauna mincare bună pentru burtă şi apă rece pentru inimă.

Celălalt boşiman se îndărătnicea însă.

— Sint sătul de Ngam-Ngam. Vreau să văd oameni. Îmi trebuie tutun pentru pipă şi tabac pentru nas. Am să povestesc despre marea noastră călătorie făcută in pustiul Kalahari atit in Sumeb cit şi in Grootfontein şi Otawi. Nu mai sint un tinăr prost. Sînt un bărbat acum!

Şi tatăl său adăugă:

— Unde merge Ciaci, acolo merg şi eu.

El ştia că la minele de aramă din districtul Otawi era nevoie de muncitori, iar scunzii, dar rezistenţii boşimani erau preferaţi in galerii fiindcă se angajau cu cele mai mici salarii. Şi aceasta insemna ceva. Un ovamb puternic, dacă muncea bine ca miner, cîştiga pînă la doi şilingi pe zi, din care putea să-şi plătească hrana, gazda şi îmbrăcămintea de lucru.

Zadarnic le povestea Mauki păţaniile lui de la ferma unde lucrase ca muncitor cu contract. In amindoi boşimanii se trezise dorul de oameni. Dorul acesta i-ar fi dus înapoi chiar de-ar fi trebuit să meargă mii de kilometri.

Deoarece venise insă timpul ploilor, cei trei nu se grăbeau să părăsească munţii, bogaţi în vînat. Adeseori Mauki pleca cite o jumătate de zi, dar la întoarcere găsea întotdeauna micul sălaş, unde pîlpiia focul şi unde se odihneau tovarăşii săi. Intr-o seară ii anunţă cu mindrie:

— Miine o să mergem la mormintul omului alb. Am văzut defileul astăzi de pe munte. Luăm sacul de piele din peşteră şi mergem în ţara Kaukau. Nu mai avem nevoie de minele de la Otawi. Ne imbogăţim toţi trei. O să fim tare bogaţi! Da, da!

In ziua următoare, cînd soarele se ridicase sus, se tirîră pe povirnişuri prăpăstioase de ardezie pină în fundul defileului. Mauki începu să caute nedumerit încolo şi incoace printre stînci. După atîţia ani, uraganele de nisip şi de praf îngrămădiseră mormane de

---

[1] Khoi-Khoin are sensul de om. E o denumire folosită ca un titlu de onoare de unele triburi ale negrilor africani, hotentoţi, barotzi, gricvaşi, hereri, owambi, zuluşi.

nisip şi de pămînt, movile şi dune întregi. Undeva sub acestea trebuia să fie intrarea în peştera în care nefericitul căutător de aur închisese ochii pentru ultima oară. Acoperit de sfărîmături, chiar pîrîiaşul secase. Oricît de adînc străpunseră nisipul afînat, nu putură să sugă cu trestia lor nici măcar o picătură de umezeală dătătoare de viaţă.

Ciaci şi tatăl său se grăbeau să iasă din defileu ca să scape de arşiţa aceea infernală. Mauki nici nu voia să audă. Ricfia ici, scormonea dincolo, se tîra peste stînci adulmecînd. Deodată scoase un strigăt. Printre blocurile de stîncă prăbuşite, aburea ceva rece şi umed. Dispăru ca un şarpe prin crăpăturile înguste şi apoi se auzi dinăuntrul muntelui un răcnet de bucurie.

— Ku-u-u-u-u...

Scoase mai întîi o coajă de dovleac plină de apă, apoi o cazma grea în formă de cruce şi, în sfîrşit, apăru şi el la lumina soarelui cărînd în urmă un sac de piele, grea şi tare ca osul. Legătura sacului făcută cu multă grijă nu prea era uşor de desfăcut. Umbrele începeau să cuprindă defileul. În sfîrşit, Mauki reuşi să-şi afunde mîinile înăuntrul sacului, de unde le scoase pline de grăunţe şi fluturi de aur cu o licărire ştearsă.

— De o sută de ori două mîini întregi de lire sterline, ba încă şi mai mult, preţui el sacul strigînd vesel. Cu asta cumpărăm o maşină. Boşimanul nu mai are nevoie să alerge... Cumpărăm o fermă de caracule, un sac mare de tutun, două ori cît toate degetele de la mîini coarne de taur pline cu pulbere de tabac... şi rachiu... mult... mult... rachiu !...

Tovarăşii săi rîdeau de planurile lui de viitor, încercau metalul ciudat cu vîrful degetelor sau cu dinţii şi lăsară din neatenţie cîteva bucăţi să se rostogolească pe pietriş, fapt care supără amarnic pe Mauki. Legă cu grijă sacul la loc şi dispăru din nou în peşteră. De acolo aduse mai multe coji de dovleac pline cu apă pînă cînd prietenii săi îşi potoliră setea. În sfîrşit apăru iarăşi, de data asta sclipind de umezeală de parcă ar fi făcut baie. Din lumea subpămînteană scosese şi un cuţit ruginit de vînătoare pe care-l dărui lui Ciaci. Apoi merseră spre miazănoapte ca să caute vîna de apă ce-şi avea izvorul undeva în sus.

Seara nu avură altceva de mîncat decît nişte fructe de iarbă prăjite, dar se simţiră mulţumiţi şi mîndri. Mauki arăta mereu ce ar putea face cu aurul. Deşi toate planurile li se păreau cu neputinţă, rîdeau mai zgomotos decît perechile de hiene ce se plimbau în jurul culcuşului lor.

Două zile Mauki purtă singur sacul cu aur, dar atunci cînd le căzu iarăşi pradă o antilopă grasă, îşi făcură din pielea ei nişte traiste de purtat în spate şi-şi împărţiră povara din sac. Deasupra grăunţelor de aur puseră nişte biete resturi de mîncare, căci fugarul de la Epukiro-Est îi prevenise :

— Omul alb iubeşte gunoiul galben întocmai ca viaţa sa. Dacă ştie că noi avem aur, ne împuşcă. Nimic nu vorbim de gunoiul de aur !

Pînă ajunseră în deşertul Omaheke, luna plină se arătă de şase ori pe cer, deasupra capetelor celor trei drumeţi. În cale găsiră multă ospitalitate la bietele hoarde de vînători din ţara Kaukau şi căpătară, în schimbul şorţurilor de piele şi al mantalelor de vînătoare, trei haine impregnate cu ulei.

Se tîrguiră mult cu un negustor ambulant sirian pentru trei

pălării de fetru cu borurile mari, aşa cum poartă burii. Cînd Mauki oferi pentru ele aur, negustorul îi refuză. Voia să le dea numai cu bani peşin.

Comerţul cu aur era strict oprit: Aurul se primea numai în Grootfontein, la Banca Sud-Africană. Duceţi-vă acolo şi luaţi pentru el şilingi şi lire sterline, din care o să puteţi cumpăra de la mine pălăriile astea frumoase. Aţi înţeles?

Dar Mauki nu înţelegea deloc cum ar putea să transforme comoara de aur în bani. Ar fi trebuit să trateze cu oamenii albi, iar ei l-ar fi întrebat de unde are aurul. În fiecare seară repeta împreună cu tovarăşii săi ce trebuie să spună şi să răspundă la vînzare. Dar numai cînd fluieratul înspăimîntător al trenului de Grootfontein ajunse în adăpostul lor, îi veni o idee bună:

— N-am să duc tot aurul, ci doar un buzunar plin şi am să amestec şi pietre sclipitoare ca să par prost de-a binelea. Voi aşteptaţi-mă pe rîul Riviere [1].

Nici o clipă nu-i trecuse prin minte că tovarăşii săi ar putea să-i fure comoara. Nici aceştia nu se gîndeau la aşa ceva. Îl întrebară doar ce ar trebui să facă dacă el nu se va mai întoarce. Şi el hotărî scurt:

— „Aşteptaţi! Mergeţi în stepa Omaheke şi aşteptaţi pînă cînd vin eu. Dar să nu aruncaţi aurul!"

A doua zi cam pe la amiază, Mauki stătea la ghişeul funcţionarului care schimba aurul la filiala Grootfontein a Băncii Sud-Africane. În timpul peregrinărilor prin deşerturile Kalahari şi Omaheke, uitase aproape toate cuvintele engleze şi africande. Îşi sprijinea silabele prin semne:

— Vindem... aur... Da!

Şi, scormonind, dădu afară din buzunarul hainei grăunţele de aur.

Cel din dosul ghişeului apucă vasul pentru probe, sticla de acid, dădu la o parte după o scurtă examinare mai multe pietricele de pucioasă, puse restul în vas, turnă deasupra un lichid şi urmări, cu fruntea încreţită, sfîrîiala şi fierberea pe care le pricinuise. Apoi acidul fu vărsat afară, iar ceea ce rămăsese după fierbere fu uscat deasupra unei lămpi cu spirt şi pe urmă cîntărit.

— Cinci uncii, cam o sută cincizeci de grame stabili el. Înseamnă douăzeci de carate fine. Pe urmă socoti pe o foaie de hîrtie. Face tocmai 24 de lire sterline! Ai înţeles?

Boşimanul uscăţiv dădu din cap cu înflăcărare, deşi abia înţelegea sensul acestei cifre. Dar cînd i se împinseră cîteva bancnote, se rugă:

— Nu vreau hîrtie... şilingi, monedă.

— Da, se poate... mormăi funcţionarul, a cărui faţă mulţumită exprima cît de bine aranjase afacerea. Îi numără pe tejgheaua de tablă atît de mulţi şilingi, încît lui Mauki începură să-i sclipească ochii. Boşimanul băgă în buzunarele sale 480 şilingi de argint...

Cel din dosul ghişeului rînji. Deodată îl întrebă:

— Mai ai aur? Aurul ăsta nu e prea grozav! Dar eu îl primesc bucuros!

---

[1] Riviere — rîu african care n-are apă decît în anotimpul ploios.

— Da, răspunse Mauki, care se mişca neliniştit de pe un picior pe altul. Da, mult, mult aur. Vin mîine iarăşi!

— Îmi pare bine! Ei, acum fă-te khoi-khoin! Cumpără nişte haine cumsecade. Zdrenţele astea miros împotriva vîntului pînă la şapte mile!

Cînd ajunse afară în stradă, se îmbulziră spre el cîţiva trîntori — boşimani, hotentoţi, owambi — care ghiciseră parcă după miros argintul din buzunarele pline doldora.

— Trebuie să ne dai ceva, frate khoi-khoin! Cu siguranţă, ai jefuit o bancă, nu-i aşa? Deci te grăbeşti?!

Dar Mauki alerga fără să răspundă la laudele lor prefăcute. Mergea drept spre baraca de tinichea ondulată, înaintea căreia se afla la înălţimea vederii imaginea unui soldat, semn că aici se vindea tutun. Cumpără un corn de tabac de tras pe nas şi un pachet mare de foi de tutun. Nici nu simţi cînd dădu cei patru şilingi ceruţi. Apoi păşi ţanţoş mai departe, se uită la magazine şi la cîrciumi, pentru ca mai tîrziu să recunoască locurile, şi o luă agale spre ţărmul rîului Riviere, unde îşi ştia tovarăşii de drum.

Pungaşii din Grootfontein erau prea leneşi ca să-l urmeze departe pe cîmpia de nisip, în dogoarea arzătoare a soarelui şi se întoarseră îndărăt înjurînd.

Ciaci şi tatăl său stăteau liniştiţi sub un salcîm. Nu le venea să creadă cînd Mauki le aruncă la picioare, cu un aer măreţ, cornul şi pachetul de tutun. Mulţumit, acesta se aşeză pe vine lîngă ei şi chicoti:

— Sîntem bogaţi!

Şi scoase, una după alta, cîteva mîini de şilingi din toate buzunarele hainei. Aici pentru Ciaci, aici pentru tine.

Fără să numere, împărţi pînă cînd, după socoteala sa, fiecare avea bani îndeajuns.

— Şi acum să tragem tabac pe nas! Pofticios, respiră adînc şi-şi umplu nasul cu pulberea pătrunzătoare. Ceilalţi doi făcură la fel. De atîta strănut şi scuipat, se rostogoliră pe pămînt, pentru ca pe urmă s-o ia de la început.

Pipa rahobotheanului nu mai exista de mult, astfel că cei trei se apucară să construiască o lulea boşimană. Săpară o gaură în formă de pîlnie în care băgară din părţi diferite trei ţevi de trestie. Umplură deschizătura cu un amestec de iarbă sfărîmată şi foi de tutun, puseră deasupra iască înroşită în foc şi începură să fumeze lungiţi pe burtă. Trăgeau din lulea cu deliciu, iar Mauki le povestea printre picături. În Grootfontein, sînt multe haimanale! Nu fac alta decît strigă:

— Dă-mi, Khoi-Khoin, dă-mi tutun, dă-mi mîncare, rachiu. Eu n-am dat nimic, nici voi să nu daţi! Dacă văd şilingi, ni-i iau pe toţi. Omul alb spune: cumpăr haine bune. Acum da. Merge, la Grootfontein. Ne cumpărăm cămăşi pestriţe şi pantaloni şi mîncăm mîncare bună. Ştiu o femeie bătrînă care frige carne pentru Khoi-Khoin şi fierbe mei. Dacă dăm şilingi căpătăm de toate. Poate şi rachiu! Nu, nu bean rachiu în Grootfontein. Cumpărăm şi apoi mergem la rîu, ne ascundem şi înghiţim...!

După orgia de tabac şi tutun, cei trei porniră la drum spre oraş, unde ajunseră pe la asfinţit, ca să se mire de lămpile de carbid melancolice şi de becurile mari electrice, care atîrnau ca nişte luni uriaşe, peste gară, peste instalaţiile de topit cuprul, peste mulţimea de

pe străzi, în care se puteau distinge toate culorile de la negrul cel mai intunecat pînă la albul cel mai luminos.

Cei trei prieteni își stringeau cu teamă traistele de piele cu bogăția lor. Cînd Mauki intră cu îndrăzneală la o bătrînă hotentotă care ținea un fel de birt, într-un careu de sîrmă ghimpată, prietenii săi il urmară șovăind și se ghemuiră modești pe traistele de piele, aproape de gard.

Mauki însă păși țanțoș spre grătar și cazane, alese trei ciozvirte respectabile de vacă, puse să i se umple un tin mare cu păsat aburind și mai luă trei tivgi încăpătoare pline cu bere neagră făcută din buruieni. Apoi privi întrebător pe harnica bucătăreasă. Aceasta ridică trei degete, și el îi puse inainte, fără nici o discuție, tot atiția șilingi. Rizînd voioasă ea mai aruncă cîteva turte calde pe tava de servit și dădu din cap prietenește.

— Bogătașule, să mai vii la Ana Betleem. Multă mîncare, mîncare bună!

Totuși femeia se uită după el cu multă atenție, observă unde se *așază și-și impinse cotul in coastele unei haimanale tinere ca să ia* seama la tava de servit și la tivgi.

Tatăl lui Ciaci începu să tremure cind văzu atita mîncare deodată. Se înclină respectuos înaintea aducătorului și trase cuțitul său cel scurt de boșiman.

— Asta e ca in vis. la șilingii mei... mult mai bună e mîncarea decit banul prost ca un dobitoc!

Mauki se fălea!

— Pentru șilingii tăi poți să-ți cumperi un an intreg o masă tot atita de bogată... da, da. Acum noi mîncăm ca domnii albi: o imbucătură de carne, una de păsat și-apoi o gură de bere.

Dar nici el nu respecta regula asta și inghițea, și inghițea pînă nu mai putea.

Mărinimos, oferi cîtorva spectatori curioși resturile chiolhanului și aceștia, intr-un minut, goliră tava.

— Vrei și niște gogoși cu sirop? întrebă chelnerul care ridicase tacîmurile de servit.

Ciaci devenise mărinimos. Aruncă celui care întrebase doi șilingi, și o clipă după aceea, înaintea celor sătui stătea un adevărat munte de gogoși inundate cu sirop. De altminteri, gogoșile erau destul de vechi și miroseau a rînced.

Cind tinărul care servea se plecă spre el, Mauki, gemind de îmbuibare, zise incet cuvintul vrăjit:

— Rachiu... rachiu... mult, mult!...

Uitîndu-se imprejur ca nu cumva să fie pe aproape vreo iscoadă, tînărul dădu din umeri și răspunse:

— Interzis strict! Interzis! Cit dai?

— Două mîini pline de șilingi!

Fără nici o vorbă, tînărul își întinse mîinile murdare, luă banii și dispăru, ca după un timp să se intoarcă cu o legătură de lujere de trestie de zahăr.

— Rachiul e ascuns înăuntru, șopti el.

Mauki simțea sticla rece și dădu chelnerului ca răsplată încă un șiling. Apoi se ridicară, lăsară gogoșile cu sirop cerșetorilor flămînzi și plecară toți trei clătinindu-se pe picioare de ghiftuiți ce erau.

In timp ce ieşeau din dugheană, pe veranda barului „Pykky Paris", doi oameni ii examinau cu atenţie.

— Townton, aceştia sint boşimanii despre care ţi-am vorbit... Cum am spus şi după analiză, e vorba de aur cu un bogat conţinut de iridium, ceea ce înseamnă că metalul are un preţ potrivit. Trebuie să provină de la un zăcămînt necunoscut. Prostovanul avea şi o cantitate de pietriş de cupru in el.

— Cum am putea să-l facem să vorbească? zise celălalt şi-şi turnă in gîtlej whiskyul din pahar.

— Fireşte, aur aluvionar, dar, drace, prea puţin şlefuit. Filonul, viitoarea galerie trebuie să se afle aproape de locul unde a fost strins. N-ar fi rău pentru creditul meu dacă aş putea pune mina pe o concesiune rentabilă de mină!

— Individul vine miine din nou. Atunci o să căutăm să-l facem să vorbească. In genere nu pare atit de sălbatic. Ştie citeva cuvinte englezeşti şi bure. Poate un muncitor fugar care a hoinărit mult prin pustiul Kalahari.

— De ce nu prin Omaheke?

— Omule, acolo nu mai sint cimpii aurifere necunoscute. Ţinutul a fost trecut prin sită ca făina cea mai fină.

In dimineaţa următoare, vai, cum mai bombăneau cei trei boşimani din pricina basamacului prost pe care-l înghiţiseră în gropile lor de nisip, la marginea riului Riviere, pînă cînd ii copleşise somnul. Mai rămăsese în sticlă un rest, pe care Mauki îl vărsă în nisipul insetat, in timp ce mesteca cu osirdie un lujer de trestie de zahăr pe jumătate uscat. Cînd putu iarăşi să gindească limpede, începu să-şi schiţeze planul zilei.

— Voi mă aşteptaţi aici... Să-mi ascundeţi bine şilingii. Am să vind azi omului alb de la bancă două buzunare pline cu gunoi de aur. ...Da... şi pentru voi cumpăr cămăşi pestriţe frumoase, mîncare, dar nu rachiu. Nu e bun pentru boşimani... Traistele de piele să le ingropăm acolo lingă salcim. Dacă vin singur, este bine! Dacă mă insoţesc oameni albi, faceţi pe proştii. Atunci nu ne cunoaştem!...

Mauki îşi umplu cele două buzunare ale hainei cu grăunţe de aur, apoi o luă domol spre craş. Pe strada care ducea la bancă îi atrase atenţia o baracă de tinichea ondulată, în care se afla îmbrăcămintea şi cămăşile dorite şi chiar pălăriil de toate nuanţele in felul celor purtate de buri.

Funcţionarul care schimba aurul, il salută din dosul ghişeului.

— Ei, prietene, ce-ai mai scormonit? Arată aici! Cînd văzu grăunţele mari de aur, cu muchii tocite sau în formă de cristale, scoase un şuierat printre dinţi. Cu o sită separă nisipul amestecat, punctă numai ici şi colo metalul cu picături de acid şi apucă tirizia pentru cîntărit aurul.

Înainte de a scutura aurul in tirizie, apăru un alt alb care rostogoli in podul palmei metalul roşu-galben şi întrebă de sus:

— Unde l-ai găsit?

— În munţii Ngam-Ngam, biigui Mauki clănţănind din dinţi. Departe, departe, încolo. Şase luni pline de pe cer am alergat eu pină aici, în Grootfontein, aubaas!

— Cum te cheamă? se interesă albul.

— Eu, Mauki. Da, Mauki de la baas Krişansen din Epukiro-Est.

— Ce spui? Ai fost la pintecosul de Pitter? Ai îngrijit caracule?

— Da, bun pentru caracule... acum cumpăr și eu caracule... Mauki se pricepe mult la astea. De-aia a căutat gunoi de aur.

Funcționarul care schimba aurul își terminase între timp cintăritul și făcuse socoteala:

— Mauki, ai să fii un om bogat! Acum ai adus 12 uncii... de 20 de carate de aur fin. Astea fac 50 de lire sterline pentru tine, o pungă întreagă plină de șilingi, ai înțeles?

Cu miini tremurătoare, boșimanul apucă sacul roșu cu șilingi și se grăbi să plece.

— Un moment! îl opri al doilea alb.

— Poți să capeți încă doi saci la fel dacă ne duci la locul unde ai adunat aurul. N-ai nevoie să alergi. Am cu mașină. In zece zile sintem în munții Ngam-Ngam.

Mauki dădu din cap:

— Acolo nu mai e aur. Numai nisip și piatră... Da, aș mai fi căutat eu. S-a terminat, nu mai e nimic.

— Ei, o să mai vorbim noi despre asta, socoti Townton.

— Să nu bei banii, Mauki. Și dacă iarăși mai ai...

— Incă mult, biigui el, vesel, că-l lăsau să plece. Atit îl orbise bogăția *încît nu observă că doi owambi zdrențăroși se țineau după* el pas cu pas.

Townton hotărî la bancă:

— Pe ăsta nu-l mai las din gheare. De altfel n-aș fi crezut că funcționarii care schimbă aurul la Banca Sud-Africană ciștigă așa de puțin!! Dacă boșimanul ar fi fost înșelat chiar cu 500 de lire sterline, mai mult și tot s-ar fi chemat că a avut un tratament omenesc.

Cel din spatele ghișeului rînji:

— Diferența de care vorbiți reprezintă partea mea la arenda locului pe care trebuie să-l obținem în primul rînd. Și dacă puneți mina pe Mauki, aș participa și eu cu plăcere la expediție cu 200 de lire sterline.

In timpul acesta, boșimanul, încărcat din greu, cobori spre rîul Riviere. La început, iscusitul negustor sirian i-a pus în brațe niște cămăși pestrițe și trei pălării albe ca zăpada. Văzînd însă cîți șilingi avea nespălatul, nu-i mai dădu drumul din prăvălie decit după ce cumpără de asemenea trei perechi de pantaloni de călărie, trei jachete din pînză de trestie încheiate cu fermoar și trei mantale de praf. Cu legătura de haine pe umăr, Mauki căută birtul din seara trecută și se aproviziona de aici cu o oaie friptă, cu citeva tivgi de bere și un sac vechi de hîrtie plin de lipii. După ce hotentota a fost plătită, obținu pe deasupra două pachete de țigări și o cutie de chibrituri.

Cînd pachetele fură aruncate sub salcim, Ciaci și tatăl său porniră să joace de bucurie. Mauki se așeză jos la umbră și, gifiind, se grăbi să-și aprindă o țigară. Văzîndu-se privit cu mirare de ceilalți doi, le spuse tușind fără să-și fi recăpătat respirația:

— Toate-s pentru voi, fraților. Am un plan mare. Ne îmbrăcăm bine, ne ungem burțile și apoi mergem cu trenul la Windhuc și cu automobilul la Rietfontein. Acolo o să vindem iarăși gunoi galben de aur, o să căutăm caracule frumoase și vom merge la burul rahobothean din v lea Lufyahau. El mi-a strins mina, da!

După ce-și îmbrăcară hainele noi și-și potoliră foamea, căzură

cu toţii de acord. Doi owambi jerpeliţi căpătară resturile mesei bogate şi in schimb le dădură bucuroşi informaţii asupra felului în care ar putea să folosească trenul.

Owambii mai cerşiră cîţiva şilingi, şi, in sfirşit, plecară inainte să se lase noaptea, spre Grootfontein, unde se vedeau luminile licărind.

Fericirea te ameţeşte şi-ţi alungă neincrederea. Cei trei boşimani nu se grăbeau să se angajeze la căile ferate. Calea ferată ingustă, părăginită li se părea o invenţie diavolească. Dar şi teama ii făcea să-şi organizeze mai departe, zi de zi, micile lor petreceri sub salcîmul riului Riviere, lîngă Grootfontein.

In acest timp, aparatele Morse ţăcăneau intre Rietfontein, Mafeking şi Grootfontein. Radiograme fuseseră schimbate, şi pe la sfirşitul săptăminii sir Townton era, in schimbul sumei, de 100 de lire sterline, posesorul contractului de muncă încheiat cu mulţi ani in urmă între baas Pitter Krişansen din Epukiro-Est şi tînărul boşiman Mauki, care nu-şi indeplinise obligaţiile contractuale, lăsînd o datorie de 300 de lire sterline, după valuta Uniunii Sud-Africane.

Cel pe care-l priveau toate acestea incepea să se simtă neliniştit. Cerşetorii owambi veneau zilnic, punctuali ca şi soarele, şi vorbeau mereu de o călătorie frumoasă cu trenul prin marea ţară Damara şi munţii Erongo. Cînd plecau pe inserate, întrebau stăruitori care e data plecării. Păreau ciudat de bine dispuşi, deşi plini de umilinţă în acelaşi timp.

Intr-o bună zi, Mauki hotări :

— Avem destui şilingi! Mai intii, călătoresc eu singur să văd ce spune rahobotheanul. Apoi după ce vor trece pe cer două luni pline, vin aici, la salcim, să vă iau. Voi plecaţi în noaptea asta undeva unde nu vă cunoaşte nimeni. Şilingi aveţi destui şi nu e nevoie să vindeţi aur. Hainele noi le puneţi in legătură şi le purtaţi la Tsumeb. Cei doi boşimani dădură aprobativ din cap şi se puseră îndată în mişcare. Mauki îşi legă în manta traista cu grăunţele lui de aur şi la revărsatul zorilor se indreptă către Grootfontein. De n-ar fi mers cu picioarele goale, ar fi putut să fie luat drept un baas alb. Aşa il asigurau cei doi owambi care il conduceau încercînd să-l convingă să le dea înainte să plece o gustare. Zis şi făcut, dar unul din ei inghiţi atit de mult incit i se făcu rău şi dispăru grabnic. Celălalt îl însoţi pe Mauki la gară.

Cînd boşimanul voia să-şi ia bilet de tren, apăru deodată un poliţist călare, îmbrăcat în haină gri, care-i puse mîna dreaptă pe umăr şi-l zise :

— Nu eşti tu Mauki din Epukiro-Est? Te arestez, în numele legilor Uniunii Sud-Africane, pentru rupere de contract şi fugă de la muncă, şi... blestematule, iţi fărîm oasele dacă vrei s-o ştergi.

Girbaciul il lovi greu in ceafă, cu furie, pe cel ce căuta să fugă. Lui Mauki i se făcu negru înaintea ochilor şi căzu in genunchi. Cînd işi reveni din leşin, holbă ochii tîmpit şi fără nici o vorbă la lanţul de oţel care-i lega incheietura miinii drepte de glezna piciorului sting. Incîrligat, şchiopătind, abia putu să facă drumul pînă la poliţie.

Acolo il aştepta ciudatul domn de la Banca Sud-Africană. Ţinînd în mînă un nenorocit de caiet albastru, cunoscut, de altfel, lui Mauki, acesta spuse chestorului :

— Dumneavoastră îl cunoaşteţi, bineînţeles, pe numitul muncitor cu contract... Dar pentru mai multă siguranţă să i se ia amprentele

digitale. In registrul de salarii figurau întotdeauna şi amprentele ambelor degete. După ce se îndeplini şi această formalitate, nu mai încăpea nici o îndoială că arestatul era boşimanul Mauki, care călcase obligaţiile datoriei şi ale contractului cu ferma Epukiro-Est. Aşa că în virtutea legilor Uniunii Sud-Africane şi a dispoziţiilor respective ale protectoratului, fu predat lui Edward Townton, actualul posesor al contractului.

Noul baas îi desfăcu legătura de la picior, apucă însă în mînă lanţul de oţel legat de braţ şi plecă de acolo cu forţa de muncă achiziţionată. Pe scara verandei lui Townton, cei doi owambi zdrenţăroşi îl întîmpinară rîzînd zgomotos pe boşimanul încătuşat. Apoi se repeziră asupra lui şi îi smulseră îmbrăcămintea nouă şi frumoasă. Acesta fusese preţul trădării lor.

Townton îi întoarse toate buzunarele pe dos şi rînji la vederea grămezii de şilingi.

— Ţi-i iau pentru datoriile tale, Mauki. Iată şi traista. Scoase o fluierătură ascuţită cînd descoperi aurul proaspăt spălat. Potrivit raporturilor obişnuite de muncă, fiind cumpărat la dispoziţia celui care îţi dă să munceşti, asta intră în proprietatea mea. Ai înţeles?

Boşimanul nu scoase nici un cuvînt. Amărît, privea ţintă înaintea lui.

Un owamb îi aruncă o manta de piele zdrenţuită, celălalt un şorţ. El nu ridică nimic. Gol, se ghemui tremurînd pe verandă.

— Închideţi-l în garaj, ordonă albul. Ştiu eu cum să-l domesticesc. Ascultă, Mauki, dacă mă duci la locul cu aur din munţii Ngam-Ngam, atunci eşti imediat liber. Ai înţeles? Gîndeşte-te bine pînă deseară.

La barul „Pikky", noul stăpîn sărbătorea afacerea cu funcţionarul care schimba aur la bancă.

— Bine, măi omule, ai plătit 100 de lire şi ai obţinut 300 numai cu aurul luat. Asta e într-adevăr o afacere! Dacă pasărea îşi recapătă ciripitul şi ne arată locul productiv al minei, atunci nu ne mai trebuie nimic... Asta-i cel mai preţios boşiman care s-a tîrît vreodată prin deşertul Omaheke. Dacă Pitter Krişansen, tîlharul ăla bătrîn, află ce pasăre de aur i-am smuls, îl apucă damblaua!

— Noi trebuie să fim prietenoşi cu Mauki, îl sfătui celălalt. Asemenea firi se pot îndărătnici ca şi cîinii buldogi ciomăgiţi. Mai bine plesnesc decît să scoată vreun sunet.

— Fireşte, rosti baas-ul. Nici o grijă. Îi voi da o sticlă cu rom pentru negri, ca să-i dezlege limba. Pînă la Harry sau Tsan ne trebuie tocmai o săptămînă cu vechiul jeep!

— Şi de acolo poate nu mai e mult pînă ajungem la locul cu pricina. Să fii sigur, Townton, că acolo unde zace atîta marfă brută trebuie să se ascundă mult praf de aur în nisip, iar intrarea în galeria principală nu poate fi departe. Dar ţine-ţi gura. Altfel, toate haimanalele din Grootfontein şi Tsumeb pornesc mîine spre noile terenuri aurifere.

Cei doi cerşetori owambi se distraseră toată ziua speriindu-l pe boşiman în garaj. Fireşte, nu-i dăduseră nici o înghiţitură de apă. Cînd Townton apăru cu sticla de rom şi cu nişte lipii, găsi o biată grămăjoară care scîncea de groază şi care, la toate propunerile sale, răspundea afirmativ. Natural că de la Tsau, ultima colonie înaintea munţilor Ngam-Ngam, s-ar putea ajunge pe calea cea mai scurtă la văgăuna cu nisip de aur. Desigur s-ar putea călători prin Harry, şi automobilul ar izbuti să ajungă, prin stepele mărăcinoase, pînă la

poalele muntelui. Dar ar trebui să meargă o zi întreagă de marş. Apă s-ar găsi în văile stîncoase, şi ca vinat s-ar putea dobori zilnic antilope de toate felurile şi ţapi săritori, fără să mai vorbim de graţioasele capre negre.

★

Nu se împlinise încă o lună de cînd cei doi europeni îngenuncheaseră in faţa firului subţire de apă ce izvora la mormîntul omului alb şi spălau asudînd şi înjurînd, lopată după lopată, nisipul din albia rîului, pentru a stabili aproximativ valoarea conţinutului de aur. Mauki sta ghemuit pe vine lîngă ei şi făcea ochii mari la strania lor îndeletnicire.

— Al dracului de puţin, şi praf, şi grăunţe! spuneau amîndoi. Aici trebuie să muncim din greu, ani de zile, pînă să ne scoatem, fie şi numai cheltuielile. Mă, Mauki! Mă leneşule, ai învăţat cum se spală aurul? Mîine ai să faci tu treaba asta, ai înţeles?

— Aici nu gunoi de aur. Mai departe, sus, în munţi. Acolo poţi să-l stringi cu degetele.

Oamenii se uitară la coastele stîncoase, prăvălite, la torentele late de grohotiş, unde se rostogoleau blocuri bolovănoase. Drumul nu putea fi făcut cu jeepul cel vechi. Călătoria pe picioare ar fi fost obositoare. La toate astea se adăuga dogoarea arzătoare a soarelui.

— Apă se găseşte pe aici? îl întrebă pe boşiman.

Acesta dădu cu tărie din cap:

— Apă multă! Ma-usk-ksi cunoaşte izvorul de unde vine apa pentru rîu.

Seara, la focul taberei, a fost luată hotărîrea de a începe călătoria în dimineaţa următoare.

După ce Mauki ronţăi trei pesmeţi uscaţi, fu legat cu lanţuri de oţel de roata de dinapoi a vehiculului.

Işi săpă o groapă pentru dormit şi se gîndi la zilele următoare, atît de mult, pînă cînd văzu precis ce avea de făcut.

Două zile se tîrîră cei trei printre stînci prin munţii sălbatici, pînă cînd boşimanul îi asigură că s-ar afla în valea auriferă. Townton se aruncă jos pe o fîşie îngustă de umbră, la poalele pereteiui stîncos, privi neîncrezător în jur şi întrebă:

— Unde este izvorul?

— Daţi-mi sacul de apă. Aduc eu apă!

Cei doi albi erau atît de extenuaţi încît lăsară toate măsurile de prevedere. Mauki se comportase tot timpul ca un mieluşel. Părea că se resemnase cu soarta lui.

Pînă se întoarse dură destul de mult. Sacul de cînepă era plin cu apă rece. După ce se săturară de apă, boşimanul le puse înainte punga lui de tutun, goală de multă vreme, şi, deschizînd-o, zise:

— Aici am adus gunoi de aur.

Townton deşertă conţinutul în podul palmei: era nugget[1] în formă de cristale şi perle. Cele mai mici bucăţi cîntăreau mai mult de un gram, iar cele mai mari aveau 10 grame şi poate chiar peste 10 grame. Albul sări în sus:

— De unde le-ai luat? Grozav de bogat trebuie să fie depozitul aurifer... Haide, boşimane, arată-ne locul minei...

— Mîine dis-de-dimineaţă, plescăi Mauki. Eu arăt aur şi apoi voi

[1] Nugget — grăunţe şi bucăţi de aur mai mari.

fi liber! Merg apoi la Khoi-Khoin in țara Kaukau. Dați-mi hirtia de libertate, Baas!

— Ai s-o obții neapărat, dar după ce am evacuat terenul. Să spunem in trei, patru luni..., luni pline din cele de pe cer. Ai înțeles?

Mauki dădu din cap:

— Domnia-voastră a zis să arăt aur, apoi liber! Baas, tocmai așa ai spus. Da! Da!...

Townton apucă gîrbaciul.

— Blestematule, îți rup în bucăți și ultima fărimă de piele de pe cocoașe dacă nu ne duci imediat la locul minei. Dă laba încoace. Vrem să fim siguri de tine.

Și cătușa metalică clănțăni sec la încheietura miinii stîngi. Oftind, Mauki o luă înaintea amîndurora pînă cînd ajunseră în fundul văii. Deși soarele se pleca spre asfințit, nisipul ardea, iar stîncile de la răsăritul văii radiau încă fierbințeala uscată. In treacăt boșimanul se încovoia arătînd grăunțele de aur găsite și întreaga văgăună.

— Peste tot aur, uitați-vă.

Albii văzură la rîndul lor printre firele de nisip sclipiri galbene roșiatice și se aruncară amîndoi în genunchi. Tîrîndu-se în toate direcțiile, adunau metalul prețios în săculețul lor. Townton lăsă liber lanțul. Mauki se ghemui la umbra unei stînci mari și se uita clipind din ochi la ceea ce făcea stăpînul său.

Acesta triumfa.

— Să vezi abia cînd l-om spăla! Cred că sînt 10.000 de uncii de aur curat...

— Mai mult, răspunse celălalt... E destul pentru noi amîndoi. Uite aici o bucată de tellurit[1], care șade încă în cuarț. Galeria principală a minei trebuie să fie aproape de tot. S-o caute Mauki.

— Mauki, Mauki, strigă Townton. Impuțitule, blestematule, unde te-ai băgat? Vino încoace sau pun mîna pe gîrbaci!

Dar nu-l mai putu găsi nici pe Mauki și nici bățul de ciomăgeală.

— Poate că s-a tîrît pînă la tabără, se consolau cei doi căutători de aur.

— Privește, colo e un strat gros, respectabil! Și scormoniră pînă ce îi prinse amurgul și nu mai putură deosebi pietrișul de nugget.

Dar Mauki nu era nici la locul taberei. Sacul cu apă stătea acolo încă plin pe jumătate. Traista cu provizii era neatinsă. La fel încărcătura grea de spate pe care o cărase boșimanul și puștile de vînătoare. În sfîrșit nimic nu le lipsea. Lipsea numai servitorul credincios, care știa să aducă seara mărăciniș pentru foc și apă de băut.

— O să vină el! se consolă Townton. Unde să se ducă prăpăditul în sălbăticia asta? O să fie bucuros să găsească la noi pesmeți.

Mauki petrecu noaptea în peștera izvorului. Dimineața se tîrî afară grijuliu, acoperi intrarea peșterii cu pietre și cu bolovani rotunzi și se urcă cu un sac de apă mai sus, într-o firidă umbroasă a peretelui prăpăstios de stîncă, de unde putea să supravegheze toată valea. Lanțul îi zăngănea la braț. Liniștit, își curăță un loc de observație. Pielea sa cornoasă de un gri-cafeniu se confunda cu umbra stîncilor. La cîteva sute de pași nu i se mai distingea nici licărirea ochilor.

[1] Tellurit — minereu de aur în cuarț.

Vorbea încet cu sine însuşi, şi numai o şopîrlă firavă îl asculta, ridicîndu-şi curioasă capul îngust spre oaspetele uriaş.

— Vorba e vorbă şi minciuna e minciună. Stăpînul alb spunea: „Mauki, să arăţi mina de aur, apoi să mergi liber la ceilalţi Khoi-Khoin, îndată liber"... Acolo jos la mormîntul omului alb a urlat: „Iţi vom face ferfeniţă, cu gîrbaciul, ultima bucăţică de piele. Încă trei luni pline!" Nu, Ma-usk-ksi n-ar mai rămîne nici două, nici o lună la oamenii albi.

Dimineaţa, din crăpătura stîncii unde se afla, auzi cum îl cheamă:

— Mauki, Mauki, cîine blestemat al iadului, ne trebuie apa. Apa asta abia ajunge pentru ceaiul de dimineaţă! Gîndac murdar! Afurisitule! Paisprezece zile n-ai fi putut să te aşezi dacă ţi-am fi încercat mai întîi pe spate gîrbaciul!

Boşimanul lăsă şopîrla cafenie să fugă peste pielea lui cornoasă şi rîse încet:

— Multă apă pentru cel care ştie unde curge. Nici o picătură pentru melcii orbi. Luaţi acum gîrbaciul şi bateţi piatra, bateţi nisipul să iasă apă... Nu însă spinarea mea!

Puţin după aceea, ochii i se holbară de mirare. Albii se tîrau în patru labe prin nisip şi pietriş şi adunau cu lăcomie gunoiul galben în saci pe care-i tîrau după ei.

— Mai proşti decît o antilopă! bombăni el. Aia ştie să se aşeze la umbră şi să rumege cînd e sătulă. Albii sînt mari, dar proşti, foarte, foarte proşti!

Din fundul văii se ridica praf. Domnii albi îşi mînuiau cu iscusinţă vasele de spălat aurul, puneau în ele aurul plin de nisip şi-l lăsau să curgă în bătaia vîntului arzător, care trecea prin vale. Cînd aruncau conţinutul în curentul de aer, nisipul uşor era îndepărtat şi ei urlau de bucurie la gîndul beneficiului atît de mare pe care-l aveau din spălatul uscat al aurului.

Mauki da din cap gîndindu-se. Gunoiul de aur e mai preţios în Grootfontein sau în Tsumeb. Aici, în Ngam-Ngam, e mult mai preţioasă apa. Şi boşimanul scoase sacul cu apă din colţul întunecat al adăpostului său, ca să soarbă cu economie o singură înghiţitură.

Mauki şedea şi cugeta. Legea deşertului îl obliga să dea ajutor oricărui om în suferinţă. Dacă ar coborî cu sacul lui umflat de apă la cei doi mîncători de aur, cum ar mai juca cele două gîrbace pe spatele său sfîşiat de cicatrice. Puţina lui pricepere de a scăpa de ciomăgeală n-ar mai folosi la nimic.

— Boşimanul sărac şi stăpînul alb bogat se deosebesc ca de la cer la pămînt, mormăi el privind mai departe cum creşte bogăţia căutătorilor de aur.

Dar cînd văpaia după-amiezii pătrunse în văgăuna defileului, micul boşiman observă că cei doi începuseră să caute acolo jos altceva decît aur. Se tîrîră prin aluviuni, săpară cu sapa şi cu hîrleţul o gaură adîncă în nisipul văgăunii şi începură din nou să ţipe:

— Mauki, prietene, adu-ne apă. Păduchiosule, blestematule, eşti liber tinere, pe cuvînt de onoare!

Stăteau încovoiaţi sub povara sacilor de piele în care-şi strînseseră belşugul de aur şi priveau prostiţi la pereţii stîncilor, care dogoreau de văpaie. Mai tîrziu se ghemuiră sub o stîncă plecată, dătătoare de umbră. Din ce în ce răsunau mai slab strigătele lor de ajutor:

— Mauki... Mauki... apă... apă...

Legile deşertului îl mai învăţaseră pe micul boşiman să fie tare ca stîncile munţilor Ngam-Ngam. În sinea sa era trist că nu putea să coboare şi să dea celor insetaţi puţină viaţă din sacul său cu apa. Dar el vedea, în lumina strălucitoare a apusului, zborul sălbatic al bicelor împletite din piele de hipopotam. Puţin după aceea asistă la încăierarea albilor. Unul mai avea două înghiţituri de apă în sticla de campanie şi nu voia s-o împartă cu celălalt.

— Sete... tare-tare-tare... da! conchise Mauki, în bezna nopţii, cînd de jos mirosul dulceag al putreziciunii se ridică pînă la refugiul său.

Sir Townton şi celălalt... de acum nici un gîrbaci... numai linişte în vale...

Un cuţit lung şi două gloanţe, constată el obiectiv. Plecînd în noua călătorie, se opri un moment ca să-şi arunce pe umăr un sac de piele plin cu gunoiul de aur şi gîndi: un boşiman nu poate înţelege de ce omul alb este aşa de prost!

Merse cu sarcina grea în spate la locul unde fusese lăsat jeepul. În cutia cu scule găsi o pilă şi se liberă de cătuşa de la braţ şi de lanţ. Vărsă pe deasupra automobilului benzina din canistra de rezervă şi mînui multă vreme aprinzătoarea de foc cu fitil. Opera de artă a aubaasilor albi pieri într-un nor de fum gros, în vecinătatea pereţilor prăpăstioşi ai munţilor Ngam-Ngam.

★

Încovoiat sub povara sacului plin cu aur, Mauki călătorea spre ţara Kaukau, printre ramificaţiile nordice ale deşertului Kalahari. Nu mai putea să meargă decît cîte o jumătate de zi, dar în suflet avea mari speranţe. În sutele de nopţi de odihnă, el cugetase: Cît de nedrepţi au fost cei doi cînd nu şi-au ţinut promisiunea! Şi la fel sînt toţi stăpînii cînd strigă: „Ciine, blestematule, fă asta sau biciul!"

Într-o zi oarecare, căci ce valoare are timpul în viaţa unui boşiman, Mauki îi regăsi pe Ciaci şi pe bătrînul tată al acestuia. Toţi trei şi-au căutat desagii plini cu aur în sărăcăciosul Omaheke. Mauki îşi răsturnă sacul de piele, şi prietenii lui se mirară de cît gunoi galben adusese.

— Ai fost iarăşi la mormîntul omului alb? întrebă Ciaci curios.

Ma-usk-ksi rîse dispreţuitor.

— Numele nu se mai potriveşte. Nu ştii ce aduce timpul. Nu, acum nu se mai cheamă mormîntul omului alb, acum se cheamă pentru toate timpurile mormîntul celor trei oameni albi... Da, în Ngam-Ngam, păi unde vrei? Am adus mult gunoi de aur. Da, e rău că stăpînii albi sînt faţă de boşimanii buni aşa de nu ştiu... nu ştiu cum să spun...

— Aşa ticăloşi, completă Ciaci, care lucrase în minele de aramă de la Otawi şi învăţase cuvinte noi.

— Mauki, şi acum tu mergi iarăşi la Grootfontein?

Atunci acesta îşi clătină capul creţ şi mult umblat prin lume şi rîse:

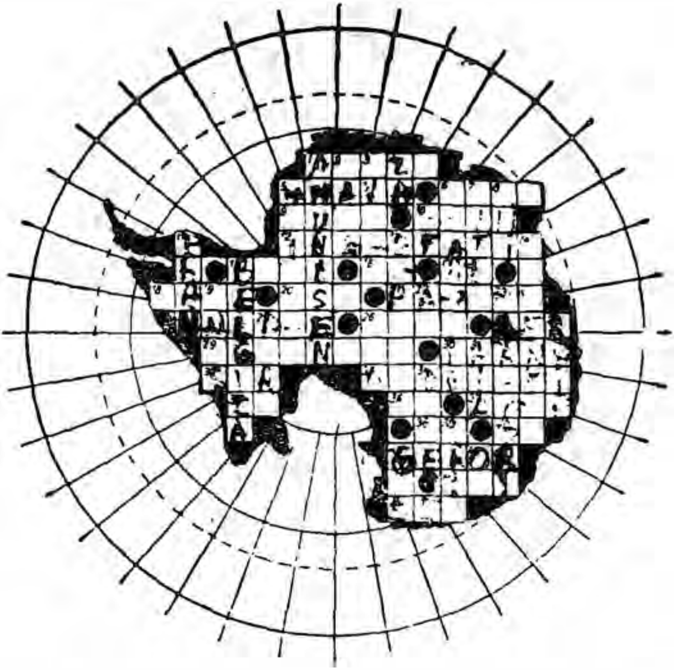
— Ma-usk-ksi nu merge la Grootfontein, nici la Rietfontein şi nici în deşertul Omaheke. Merge în ţara Kaukau sau şi mai departe, unde boşimanul nu mai este sub gîrbaci. Da, pămînt trebuie să se găsească. Ştiu acum — noi îl vom căuta!...

Şi poate că şi acum cutreieră cei trei boşimani ţinuturile nesfîrşite ale pustiurilor sud-africane, ca să găsească libertatea, care este mult mai preţioasă decît aurul şi decît mîncarea îndestulătoare.

— SFÎRŞIT —

CALATORII IN ANTARCTICA

ORIZONTAL: 1. „Pămîntul lui... din Antarctica", este patria vînturilor și uraganelor; 5. S-a încoronat pe nedrept ca descoperitor al Antarcticii; 6. Țara acestei regiuni face parte tot din Antarctica și este învecinată cu Țara Coats și Țara Enderby; 9. Fluviu în R. P. Chineză între Hoang-Ho și Iang-Tse; 10. Cap american fără nici o legătură cu Antarctica; 12. Prinși de „herminele" iernii; 15. Explorator războinic... în Antarctica; 16. Început nipon; 17. Anton Pann; 18. Pot fi și istorice, dar în cazul de față sînt în directă legătură cu Antarctica; 20. Fruntaș între fruntași; 21. Strigăt concretizînd bucuria navigatorilor; 24. Reziduuri zaharoase apreciate... în lumea animală; 26. Spațiu locativ în... Antarctica; 27. În Antarctica este destul de tare, dar dacă produce sau nu poftă de mîncare este greu de spus; 29. În concordanță cu regulile igienice; 30. Anotimp antarctic; 32. Poate fi și indian, dar... și pinguinii îl preferă în mers; 33. Tovarăși; 35. Șeful familiei metalelor alcalino-pămîntoase; 36. Speleacă; 37. Cioburi de asteroid; 39. Literă armeană; 40. Dau produse mult apreciate de exploratorii Antarcticii; 41. Adjectiv antarctic; 43. Fluviu siberian; 44. Trăiesc în jungle dar și în apele Antarcticii.

VERTICAL: 1. Explorator celebru, descoperitorul polului geografic al sudului; 2. A deschis pentru prima oară în lume drumul către Indii; 3. Nivelul cel mai scăzut al unei ape; 4. Lovinescu Horia; 5. Explorator japonez plecat spre Polul Sud pe bordul vasului „Kainan Maru"; 6. Strîmtoarea în care s-a aflat Bartolomeu Diaz, în drumul spre Indii; 7. Echilibrori de tip... pinguin; 8. Tibetanii modelează în el statui! 10. Interjecție; 11. Personaj polar apreciat în lumea copiilor; 13. Neam de pinguini; 14. Proiecte; 15. Vasul balenier care la 18 august 1897 își ridică ancora luînd drumul Antarcticii și din al cărui echipaj făceau parte Amundsen și Emil Racoviță; 19. Pădurice cu tei; 22. Cuvînt din limbajul marinarilor francezi, care înseamnă „curent primejdios"; 23. Povestitor; 25.

„...Antarctica" singura plantă cu flori găsită în Antarctica pe țărmul pămîntului Graham descoperit și studiat pentru prima dată de savantul romîn Emil Racoviță; 26. Echipă de fotbal bucureșteană; 28. Călătorie aeriană; 31. Aceea (pop.); 34. ...Nordenskjöld, renumit savant suedez care a plecat spre Polul Sud pe vasul „Antarctica", dar care n-a ajuns departe, vasul fiind sfărîmat de ghețari; 39. Obstacol important pentru vasele ce navighează în ținuturile polare; 42. Primele noțiuni.

Dicționar la îndemînă: IT — AI — TS — HUAI

Bibliografie: „Antarctica" de profesor Ghevantian Malac, broșură apărută în colecția S.R.S.C.

„Taina albă" — roman de J. Popper.

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
eviigheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Rugăm cititorii să ne trimită impresiile și sugestiile lor asupra lucrărilor publicate în colecția noastră pe adresa București, Raionul I. V. Stalin, Casa Scînteii, Piața Scînteii Nr. 1, Redacția revistei „Știință și tehnică". Telefon 7.60.10 int. 1571-1164.

Colecția „Povestiri științifico-fantastice" apare la 1 și 15 ale fiecărei luni, în 32 pagini, prețul de 1 leu exemplarul.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

Prețul abonamentelor:

3 luni	6 lei
6 luni	12 lei
1 an	24 lei

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU